

REFERAT PRIVIND ASPECTE DE PRACTICĂ
NEUNITARĂ AFERENTE ANILOR DE FORMARE

2018-2019

Drept procesual penal și materii conexe

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE GREFIERI

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

ȘCOALA NAȚIONALĂ DE GREFIERI

ASPECTE DE PRACTICĂ NEUNITARĂ ÎN ACTIVITATEA INSTANTELOR DISCUTATE LA SEMINARELE DE FORMARE CONTINUĂ 2018-2019

DREPT PROCESUAL PENAL

ECRIS

EXECUTĂRI PENALE

COOPERARE JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN
MATERIE PENALĂ

ȘCOALA
NAȚIONALĂ DE GREFIERI
In serviciul justiției!

www.poca.ro

Cuprins

DREPT PROCESUAL PENAL.....	4
<i>1. Procedura remediu în care se dispune sau nu confirmarea măsurii arestării preventive luată în lipsă desfășurată în fața judecătorului de drepturi și libertăți [art. 237 alin. (4) și alin. (7) C. proc. pen.] se desfășoară în dosarul în care a fost emis mandatul de arestare preventivă sau într-un dosar nou</i>	4
<i>2. Necesitatea comunicării copiei de pe minuta încheierii prin care a fost îndreptată eroarea materială strecurată într-o hotărâre de primă instanță, în vederea exercitării căii de atac.....</i>	6
<i>3. Momentul de debut al termenului pentru exercitarea căii de atac a apelului, în condițiile în care comunicarea s-a efectuat prin afișarea înștiințării, iar după expirarea termenului în care destinatarul putea ridica actul procedural, acesta se prezintă la organul judiciar, actul procedural fiindu-i înmănat personal: data împlinirii termenului stabilit de organul judiciar în înștiințare sau data primirii actului de către destinatar</i>	7
<i>4. Procedura administrativă privind eliminarea din dosar a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară</i>	9
ECRIS	12
<i>1. Completarea în aplicația ECRIS a câmpului „Data conceptei” din rubrica „Soluția ședinței pentru dosarul...”</i>	12
<i>3. Necesitatea întocmirii unui proces-verbal în situația efectuării operațiunii de ștergere a părților în aplicația ECRIS, în cazul creării dosarelor asociate vizând măsurile preventive, măsurile asigurătorii și măsurile de siguranță.....</i>	15
EXECUTĂRI PENALE	23
<i>1. Modul administrativ de a proceda în materia cererilor de întrerupere a executării pedepselor pentru caz de boală</i>	23
<i>2. Emiterea MEA în situația în care, după deducere, pedeapsa cu închisoarea rămasă efectiv de executat este mai mică de 1 an</i>	25
<i>3. Revenirile în cazul MEA</i>	28
<i>4. Procedura de urmat în situația în care persoana fizică condamnată la pedeapsa amenzii penale nu o achită.....</i>	29
COOPERARE JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ.....	30

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

- 1. Citarea părții sau persoanei vătămate aflată în stare de detenție într-un penitenciar din străinătate 30**
- 2. Modalitatea de înregistrare a cererilor de asistență judiciară privind comunicare a actelor de procedură formulate de un alt stat 32**
- 3. Modalitatea de închidere a dosarului având ca obiect audierea martorilor prin comisie rogatorie internațională (întocmirea unui proces-verbal sau a unei încheieri) 34**

Drept procesual penal

1. Procedura remediu în care se dispune sau nu confirmarea măsurii arestării preventive luată în lipsă desfășurată în fața judecătorului de drepturi și libertăți [art. 237 alin. (4) și alin. (7) C. proc. pen.] se desfășoară în dosarul în care a fost emis mandatul de arestare preventivă sau într-un dosar nou

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Procedura remediu se desfășoară într-un dosar nou (sau asociat).

Motivarea opiniei preliminare:

Pentru soluționarea justă a problemei de drept, se impune o analiză a dispozițiilor regulamentare în vigoare. Astfel, în art. 102 alin. (1) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1375/2015, se prevede: *cauzele având ca obiect cererile, propunerile, plângerile sau contestațiile date prin lege în competența judecătorului de drepturi și libertăți se înregistrează în sistemul ECRIS ca dosare **distincte** (n.n. distincte sunt atât dosarele noi, cât și cele asociate), dar evidențiate în legătură cu dosarul având ca obiect prima cerere, propunere, plângere ori contestație formulată în cauză.*

Indiferent dacă propunerea de arestare preventivă a fost soluționată în prezența inculpatului sau că arestarea a fost luată în lipsa inculpatului [aflat în stare de libertate care, deși legal citat, lipsește nejustificat la dezbateră propunerii, care se sustrage, este dispărut sau nu se prezintă în fața judecătorului din cauza stării sănătății sale, a unei cauze de forță majoră sau a stării de necesitate], prin grija grefierului de ședință, se realizează transcrierea minutei în aplicația ECRIS, iar la rubrica *Document de soluționare* se introduce un **document de tip final**, respectiv Încheiere măsuri preventive (faza de UP) sau Încheiere finală (dezinvestire). De asemenea, după redactarea și semnarea încheierii de către judecător, grefierul de ședință salvează documentul de tip final Încheiere măsuri preventive (faza de UP)/Încheiere finală dezinvestire în sistemul ECRIS.

Rațiunea pentru care documentul de soluționare ales este unul de tip final [Încheiere măsuri preventive (faza de UP) sau Încheiere finală (dezinvestire)] rezidă din necesitatea ca dosarul să apară soluționat și pentru a părăsi stocul de dosare în statistică. Pentru ca procedura remediu să se desfășoare în cadrul aceluiași dosar grefierul de ședință ar trebui să aleagă documentul „Încheiere de ședință” în loc de Încheiere finală (dezinvestire), cu consecința că dosarul nu va apărea soluționat și nu va părăsi niciodată stocul, în eventualitatea în care procedura remediu nu ar avea loc în fața judecătorului de drepturi și libertăți.

Rațiunea pentru care documentul de soluționare ales este unul de tip final [Încheiere - măsuri preventive (faza de UP) – conform Hotărârii nr. 625/2019 a Secției pentru judecători a CSM, modificată prin Hotărârea nr. 1530/2018 a Secției pentru judecători a CSM, sau Încheiere finală (dezinvestire)] rezidă din necesitatea ca dosarul să apară soluționat și pentru a părăsi stocul de dosare în statistică, în condițiile în care există posibilitatea ca procedura remediu să nu aibă loc în fața judecătorului de drepturi și libertăți.

În ipoteza în care procedura remediu se desfășoară în fața judecătorului de drepturi și libertăți în același dosar [dosarul în care a fost emis mandatul de arestare preventivă], pentru noul termen introdus în dosar, corespunzător ședinței în care va avea loc procedura remediu, trebuie să se înregistreze tot o soluție de tip final și un nou document de soluționare de tip final, având în vedere că judecătorul de drepturi și libertăți dispune în procedura remediu prin încheiere [art. 231 alin. 7 C. proc. pen.], minuta fiind întocmită în 2 exemplare originale [art. 400 alin. 2 și 3 C. proc. pen.].

În această ipoteză, același dosar, din punct de vedere statistic, va figura ca soluționat prin două soluții finale, care pot fi chiar opuse, întrucât în procedura remediu judecătorul de drepturi și libertăți poate dispune revocarea arestării preventive sau înlocuirea acesteia. De asemenea, dosarul va apărea în statistică cu două documente de soluționare de tip final, cu o posibilă consecință negativă cu privire la indicatorul *A. Rata de soluționare a dosarelor (operativitatea)* din cadrul evaluării eficienței activității instanței, în condițiile în care dosarul având ca obiectuarea măsurii arestării preventive (art. 223 C. proc. pen.) va fi considerat soluționat la data închiderii celui de al doilea document de soluționare.

Pentru a nu înregistra în același dosar două soluții finale și două documente de soluționare finale, apreciem că, și dintr-un punct de vedere strict „tehnic”, raportat la aplicațiile ECRIS și Stasis, se impune înregistrarea pentru procedura remediu a unui nou dosar, cu atât mai mult cu cât în cadrul nomenclatorului de obiecte din sistemul ECRIS, în secțiunea Penal, există un obiect principal anume creat pentru situația reglementată de art. 231 C. proc. pen. [audierea inculpatului arestat în lipsă (art. 231 C. proc. pen.)]. Acest obiect urmează să fie selectat pentru dosarul nou format ca urmare a sesizării organului de poliție.

În măsura în care judecătorul care parcurge procedura remediu apreciază că pentru exercitarea acestui control este necesară atașarea dosarului în care a fost pronunțată încheierea care cuprinde motivele avute în vedere la luarea măsurii arestării preventive [și nu doar a încheierii], dispozițiile regulamentare nu se opun. Nu se poate concluziona că prin atașarea dosarului respectiv se mărește în mod artificial complexitatea cauzei.

Procedura reglementată de art. 231 alin. 7 C. proc. pen. este o procedură de sine stătătoare, diferită de procedura în care se soluționează propunerea de arestare preventivă. Ea se desfășoară cu participarea procurorului și asigurarea asistenței juridice a inculpatului, în camera de consiliu. În cadrul acestei proceduri inculpatul este audiat în prezența apărătorului (dacă nu dorește să păstreze tăcerea), după ce i se aduc la cunoștință drepturile procesuale, acuzațiile aduse și temeiurile propunerii și este reluată dezbateră contradictorie cu privire la necesitatea luării măsurii preventive. Judecătorul de drepturi și libertăți dispune, prin încheiere motivată. Este obligatorie întocmirea minutei în două exemplare originale [art. 400 alin. 2 și 3 C. proc. pen.], iar încheierea judecătorului de drepturi și libertăți se comunică inculpatului și procurorului care au lipsit de la pronunțare [art. 203 alin. 7 C. proc. pen.]. Și în cadrul dosarului nou înregistrat, la rubrica Document de soluționare se alege un document de tip final, respectiv Încheiere finală (dezinvestire).

2. Necesitatea comunicării copiei de pe minuta încheierii prin care a fost îndreptată eroarea materială strecurată într-o hotărâre de primă instanță, în vederea exercitării căii de atac

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Este necesară comunicarea copiei de pe minuta încheierii prin care a fost îndreptată eroarea materială strecurată într-o hotărâre de primă instanță, în vederea exercitării căii de atac raportat la faptul că încheierea de îndreptare eroare materială are o existență juridică numai în raport cu hotărârea judecătorească îndreptată astfel încât poate fi atacată cu aceeași cale de atac ca aceasta din urmă.

Motivarea opiniei preliminare:

Analizând prevederile art. 206 alin. (1), art. 250¹ alin. (1), art. 347 alin. (1) și 407 alin. (1) C. proc. pen. constatăm că rațiunea comunicării unei copii de pe minuta hotărârii judecătorești este aceea de a da posibilitatea participantului la procesul să exercite calea de atac prevăzută de lege împotriva respectivei hotărâri.

În conformitate cu prev. art. 278 C. proc. pen. erorile materiale evidente din cuprinsul unei hotărâri judecătorești se îndreaptă, fie la cerere fie din oficiu, de instanța care a întocmit actul, printr-o încheiere, despre îndreptarea efectuată urmând a se face mențiune și la sfârșitul actului corectat.

Competența de soluționare a cererii de îndreptare eroare materială revine completului care a pronunțat hotărârea a cărei îndreptare se solicită [art. 111 alin. (6) ROIIJ].

În ceea ce privește posibilitatea formulării unei căi de atac împotriva încheierii prin care se îndreaptă o eroare materială din cuprinsul unei hotărâri pronunțate în primă instanță constatăm că, spre deosebire de Codul de procedură civilă (art. 446 C. proc. civ.), în Codul de procedură penală calea de atac nu este reglementată în cadrul acestei instituții, astfel încât apreciem că este necesară aplicarea regulilor generale¹.

Mai mult decât atât, raportându-ne la prevederile art. 2 C. proc. civ. reținem că dispozițiile Codului de procedură civilă se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare.

Din analiza dispozițiilor procesual penale incidente în speță, nu sunt identificate dispoziții contrare prev. art. 446 C. proc. civ. astfel încât, și pentru acest motiv, opinăm că împotriva încheierii de îndreptare eroare materială poate fi exercitată calea de atac specifică hotărârii îndreptate.

Astfel, față de faptul că încheierea prin care este îndreptată eroare materială are o existență numai în raport cu hotărârea judecătorească corectată aceasta va fi supusă căii de atac prevăzute lege și pentru respectiva hotărâre².

Cu titlu de exemplu, calea ordinară de atac prin care poate fi atacată hotărârea pronunțată în faza judecătii, de instanța de fond, este apelul, astfel încât încheierea prin care se îndreaptă eroarea materială strecurată într-o sentință penală poate fi atacată la rândul său cu apel de către procuror, părți, persoană vătămată sau de orice persoană fizică sau juridică ale cărei drepturi legitime au fost afectate nemijlocit prin aceasta.

¹ A se vedea Volonciu N., Uzlău A.S. (coord.), *Noul Cod de procedură penală comentat, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită*, Editura Hamangiu, București 2015, p. 694.

² A se vedea Udroui M. (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București 2017, p. 1280.

Considerăm că prevederile art. 408 alin. (2) C. proc. pen. (încheierile pot fi atacate cu apel numai odată cu sentința...) sunt aplicabile încheierilor premergătoare, posibilitatea atacării cu apel a încheierilor de îndreptare eroare materială date după pronunțarea hotărârii neputând fi afectată de această prevedere legală. Dacă am accepta această teză, având în vedere că pentru formularea cererii de îndreptare eroare materială nu este defapt un termen aceasta putând fi formulată oricând, deci și după expirarea termenului de apel stabilit pentru sentință, am ajunge la concluzia că soarta căii de atac a încheierii de îndreptare eroare materială ar depinde de termenul în care a fost formulată și soluționată cererea de îndreptare.

Or, în condițiile în care legiuitorul nu a stabilit un termen în care poate fi formulată o astfel de cerere nu poate fi văduvit participantul la procesul penal de posibilitatea formulării unei căi de atac mai ales în condițiile în care îndreptarea erorii materiale poate fi făcută și din oficiu, fără ca participantul să aibă cunoștință de aceasta iar respectiva încheiere i-ar putea vătăma drepturile.

Însă, în condițiile în care încheierea de îndreptare eroare materială a fost pronunțată înaintea soluționării apelului împotriva hotărârii îndreptate, iar apelul declarat împotriva sentinței a vizat și această încheiere, atunci nu ar mai putea fi exercitată calea de atac separată împotriva acesteia din urmă.

Aceleași considerente își păstrează valabilitatea și în cazul îndreptării unor încheieri pronunțate de judecătorul de cameră preliminară sau judecătorul de drepturi și libertăți.

Concluzionând, împotriva încheierii prin care se îndreaptă o eroare materială strecurată într-o hotărâre de primă instanță, poate fi exercitată calea de atac specifică hotărârii îndreptate, astfel încât este necesară comunicarea copiei minutei participanților la procesul penal vizați de această încheiere.

3. Momentul de debut al termenului pentru exercitarea căii de atac a apelului, în condițiile în care comunicarea s-a efectuat prin afișarea înștiințării, iar după expirarea termenului în care destinatarul putea ridica actul procedural, acesta se prezintă la organul judiciar, actul procedural fiindu-i înmânat personal: data împlinirii termenului stabilit de organul judiciar în înștiințare sau data primirii actului de către destinatar

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

În situația în care comunicarea minutei s-a realizat prin afișarea înștiințării, momentul de debut al termenului pentru exercitarea căii de atac este marcat fie de împlinirea termenului stabilit de organul judiciar în vederea ridicării actului, fie de data la care partea sau subiectul procesual se prezintă la sediul organului judiciar, în interiorul termenului, iar actul îi este înmânat personal.

Motivarea opiniei preliminare:

În conformitate cu prev. art. 264 alin. (1) C. proc. pen. comunicarea actelor de procedură se face potrivit dispozițiilor privind citarea.

Din corelarea dispozițiilor art. 264 C. proc. pen. cu cele prevăzute de art. 257 alin. (2), (5) și (8) C.proc.pen., rezultă că actele de procedură se comunică în plic închis, care poartă mențiunea „*Pentru justiție. A se înmâna cu prioritate*”, prin agenții procedurale sau salariații organului judiciar, prin poliția locală ori prin serviciul de poștă sau curierat. Totodată,

comunicarea se poate realiza și prin intermediul poștei electronice sau prin orice alt sistem de mesagerie electronică, cu acordul persoanei citate.

Ca regulă, comunicarea hotărârii judecătorești, în plic închis, se face la adresa la care locuiește partea sau subiectul procesual, la locul acestora de muncă ori la domiciliul procesual ales [art. 259 alin. (1) și (3) C. proc. pen.].

De asemenea, conform prev. art. 260 C. proc. pen., actul procedural va fi înmănat personal celui vizat, acesta din urmă semnând dovada de primire, ori poate fi înmănat altor persoane prevăzute de art. 261 C. proc. pen.

Pot exista situații în care comunicarea actului nu se poate realiza în niciuna dintre modalitățile prezentate mai sus, astfel încât, legiuitorul, pentru a preîntâmpina eventuale blocaje în buna desfășurare a procesului penal, a instituit ca procedură de comunicare, afișarea unei înștiințări pe ușa locuinței destinatarului sau la sediul organului judiciar, în acest din urmă caz atunci când nu se cunosc adresele la care persoana vizată domiciliază sau este angajată.

Instituția afișării înștiințării a fost reglementată pentru a preîntâmpina situațiile în care, din diferite motive, actul procedural nu poate fi înmănat părții, subiectului procesual ori altor persoane prevăzute de art. 261 C. proc. pen., chestiune ce poate conduce la temporizarea nejustificată a procesului penal.

Printre mențiunile pe care înștiințarea trebuie să le conțină, în mod obligatoriu, se numără și termenul stabilit de organul judiciar care a emis actul în care destinatarul este în drept să se prezinte pentru comunicarea acestuia (spre exemplu 7 zile), precum și consecința neprezentării pentru comunicarea actului în interiorul termenului, acesta urmând a fi considerat comunicat la împlinirea termenului stabilit [art. 259 alin. (5) lit. f) și g), art. 260 alin. (2) lit. f) și g) și art. 261 alin. (4) lit. f) și g) C. proc. pen.].

Față de scopul avut în vedere de legiuitor la instituirea termenului judiciar ce trebuie consemnat în cuprinsul înștiințării, respectiv acela de a disciplina și a asigura promptitudinea procedurilor, se poate aprecia că termenul stabilit de organul judiciar în care destinatarul este în drept să se prezinte pentru comunicarea actului este unul procedural, calculându-se pe unități libere de timp (fără a se lua în calcul unitatea de timp de la care începe să curgă termenul și nici unitatea de timp în care acesta se împlinește) și este supus prorogării legale [art. 269 alin. (2) și (4) C. proc. pen.]³.

De asemenea este un termen prohibitiv, comunicarea fiind considerată efectuată la împlinirea lui⁴, dar și maximal, consecința neprezentării în vederea ridicării actului fiind tocmai aceea că respectivul act este considerat comunicat la expirarea termenului, conduita procesuală lipsită de diligență a destinatarului actului neputând duce la prelungirea termenului.

În cazul problemei de față, punctul de pornire al termenului (*dies a quo*) este ziua în care s-a procedat la afișarea înștiințării pe ușa locuinței sau la sediul organului judiciar și care trebuie să apară consemnat atât în cuprinsul înștiințării, cât și în procesul-verbal încheiat de agentul procedural, iar punctul de împlinire a termenului (*dies ad quem*) este ziua când termenul stabilit de organul judiciar a expirat.

³ Pentru mai multe detalii privind modul de calcul al termenului a se vedea „Aspecte de practică neunitară în activitatea instanțelor discutate la seminarele de formare continuă în anul 2017 – Drept procesual penal”, pct. 7, p. 15.

⁴ A se vedea Udroi M. (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, București 2017, p. 1225.

Cu titlu de exemplu, în cazul în care înștiințarea a fost afișată în data de 20.12.2019, iar termenul judiciar pentru ridicarea minutei este de 7 zile, ultima zi a acestui termen este 30.12.2019 (având în vedere că în ziua de 28.12.2019 este sâmbătă) și data împlinirii termenului de apel este 10.01.2020.

În situația în care actul procedural a fost înmănat persoanei vizate după împlinirea termenului limită, se menține prevederea că acesta se consideră comunicat la expirarea termenului și nu la data comunicării efective ulterioare⁵.

Nimic nu îl oprește însă pe destinatar să ridice actul chiar înaintea expirării termenului, situație în care comunicarea va fi considerată efectuată la momentul înmânării actului personal destinatarului.

Concluzionând, în situația în care comunicarea minutei s-a realizat prin afișare, ziua de debut a termenului de apel este marcat fie de împlinirea termenului stabilit de organul judiciar în vederea ridicării actului calculat conform art. 269 alin. (2) C. proc. pen., fie de data la care partea sau subiectul procesual se prezintă înainte de împlinirea termenului judiciar, iar actul îi este înmănat personal.

4. Procedura administrativă privind eliminarea din dosar a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară

a. Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Procedura administrativă privind eliminarea, din dosar, a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară este cea stabilită prin adresa nr. 6864/2018 a Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, privind instituirea unei practici administrative unitare a instanțelor care să asigure respectarea deciziei nr. 22/2018 pronunțată de Curtea Constituțională a României.

b. Motivarea opiniei preliminare.

În urma Deciziei Curții Constituționale nr. 22/2018, prin care „s-a constatat că dispozițiile art.102 alin. (3) din Codul de procedură penală, sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „excluderea probei”, din cuprinsul lor, se înțelege și eliminarea mijloacelor de probă din dosarul cauzei”, la data de 16 iulie 2018, a fost emisă adresa nr. 6864/2018 a Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, privind instituirea unei practici administrative unitare a instanțelor care să asigure respectarea deciziei adoptate de instanța de control constituțional.

Practica neunitară înregistrată la nivelul instanțelor de judecată a fost cauzată de acele situații în care, în cadrul unor instanțe, în aplicarea dispozițiilor adresei nr. 6864/2018 a CSM, prin procedurile interne s-a stabilit că desigilarea/resigilarea dosarului de urmărire penală se realizează de către greșierul de la parchet și nu de către greșierul de ședință de la instanță.

Apreciem că din modul de redactare a adresei anterior menționate, rezultă că atribuțiile legate de eliminarea din dosar a mijloacelor de probă excluse sunt stabilite, **exclusiv**, în sarcina personalului din cadrul instanțelor de judecată, nefiind prevăzută posibilitatea unei eventuale intervenții sau contribuții din partea personalului din cadrul parchetelor – aspecte reliefate de

⁵ A se vedea Volonciu N., Uzlău A.S. (coord.), *Noul Cod de procedură penală comentat, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită*, Editura Hamangiu, București 2015, p. 633.

referirile făcute numai cu privire la „*grefierul de ședință*”, respectiv „*judcătorul de cameră preliminară*”.

Așadar, conform acestei adrese, personalul din cadrul instanțelor implicat în cadrul acestor activități este alcătuit din *grefierul șef de secție*, *grefierul de ședință* și *judcătorul de cameră preliminară*, atribuțiile care revin acestora fiind următoarele:

1. Grefierul șef de secție (penală s.n.):

- **gestionează, alături de celelalte registre cuprinzând evidența activității instanței, Registrul de evidență a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară;**

- **se asigură că registrul special constituit respectă rubricatura prestabilită:** număr de ordine, numărul dosarului în procedura de cameră preliminară, numărul și data rechizitoriului, data încheierii prin care s-a dispus excluderea probelor, modul în care a rămas definitivă și data rămânerii definitive, mijloacele de probă excluse, filele și numărul volumului de dosar de unde au fost desprinse mijloacele de probă, data efectuării activității de îndepărtare a mijlocului de probă din dosar, observații, semnătura grefierului;

- **verifică periodic**, conform atribuțiilor conferite de regulament, completarea corespunzătoare a registrului, luând măsuri în vederea complinirii deficiențelor constatate.

La acele instanțe unde nu există secții, grefierul-șef al judecătoriei este cel care are în păstrare Registrul de evidență a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară, alături de celelalte registre stabilite potrivit ROIIJ⁶.

2. Grefierul de ședință (de la instanța competentă să soluționeze cauza în primă instanță s.n.):

- **desigilează dosarul de urmărire penală, în prezența judecătorului de cameră preliminară;**

- **elimină filele corespunzătoare probelor excluse, în prezența judecătorului de cameră preliminară, procedând la extragerea/îndepărtarea efectivă a acestora din dosarul de urmărire penală;**

- **întocmește proces-verbal în care menționează activitățile desfășurate și numărul de pagină al fiecărei file înlăturate din dosar;** procesul-verbal trebuie să poarte semnăturile grefierului de ședință și ale judecătorului de cameră preliminară;

- **atașează procesul-verbal în original sau în copie, după caz, în care este consemnată operațiunea de înlăturare din dosar a probelor excluse în dosarul de urmărire penală, în locul filelor extrase;**

- **resigilează⁷ dosarul de urmărire penală cu menținerea numerotării inițiale a filelor, în prezența judecătorului de cameră preliminară;**

- **atașează procesul-verbal, în original în dosarul instanței;**

- **constituie/formează un dosar⁸ separat, în care vor fi păstrate mijloacele de probă excluse;**

- **completează rubricile în Registrul de evidență a mijloacelor de probă excluse în procedura de cameră preliminară cu următoarele mențiuni:**

⁶ Dispozițiile ROIIJ, art.87 se aplică în mod corespunzător.

⁷ Extras din ROIIJ - art. 95 alin. (3): „șnuruirea definitivă și aplicarea sigiliului, iar pe fața interioară a ultimei coperte (...) va certifica numărul filelor în cifre și, în paranteză, în litere.”

⁸ Acest dosar/volum separat poate fi, însă, consultat în condițiile ROIIJ – art. 93 alin. (1) - (9) și (13).

- numărul de ordine
- numărul dosarului în procedura de cameră preliminară (dosarul instanței cu indicativul A1)
- numărul și data rechizitoriului
- data încheierii prin care s-a dispus excluderea probelor, modul în care a rămas definitivă și data rămânerii definitive
- mijloacele de probă excluse
- filele și numărul volumului de dosar de unde au fost desprinse mijloacele de probă
- data efectuării activității de îndepărtare a mijlocului de probă din dosar
- eventuale observații
- semnătura.

3. Judecătorul de cameră preliminară (de la instanța competentă să soluționeze cauza în primă instanță s.n.):

- participă la desigilarea dosarului de urmărire penală alături de greșierul de ședință;
- participă la procesul de eliminare/extragere a filele corespunzătoare probelor excluse din dosarul de urmărire penală, alături de greșierul de ședință;
- verifică și semnează procesul-verbal întocmit de către greșierul de ședință, în care au fost menționate activitățile desfășurate și numărul de pagină al fiecărei file înlăturate din dosar;
- verifică atașarea de către greșierul de ședință a procesului-verbal, în original sau copie, după caz, în dosarul de urmărire penală, în locul filelor extrase;
- participă la resigilarea dosarul de urmărire penală de către greșierul de ședință, asigurându-se că s-a menținut numerotarea inițială a filelor acestuia;
- verifică atașarea procesului-verbal, în original, în dosarul de cameră preliminară al instanței;
- verifică constituirea de către greșierul de ședință a dosarului (volumului) separat, în care vor fi păstrate mijloacele de probă excluse, precum și atașarea procesului-verbal, în original sau copie, după caz, și la acest volum.

În ceea ce privește dosarele aflate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția Penală, activitățile vor fi efectuate în mod corespunzător de către magistratul-asistent și judecătorul de cameră preliminară, cu participarea greșierului care exercită atribuții legate de participarea la ședința de judecată, conform dispozițiilor⁹ legale care reglementează activitatea administrativ-judiciară a acestei instanțe.

⁹ Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție din 21.09.2004, cu modificările și completările ulterioare, disponibil pe pagina <https://www.scj.ro/Noutati>; art. 51 alin. (3) lit. b) – „îndrumă activitatea greșierului de ședință”.

ECRIS

1. Completarea în aplicația ECRIS a câmpului „Data conceptei” din rubrica „Soluția ședinței pentru dosarul...”

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Câmpul *Data conceptei* poate fi completat de grefier cu data la care judecătorul îi predă considerentele/expunerea hotărârii sau motivarea soluției (redactate în scris sau în format electronic), în vederea tehnoredactării hotărârii în întregul ei.

Motivarea opiniei preliminare:

Potrivit Ghidului de utilizare a aplicației ECRIS 4, redactat de Ministerul Justiției „în câmpul data conceptei se va înscrie, dacă este cazul, ziua în care concepta a fost predată dactilografului, iar în câmpul „data redactării” se va menționa ziua în care dactilografului a finalizat dactilografierea hotărârii și a predat cauza judecătorului. Dacă există un motiv de întârziere la unul din cele 2 momente, acesta se va înscrie în câmpul special creat în acest sens.”

Prin „conceptă” se înțelege în acest caz „concepta hotărârii” sau „hotărârea în concept”, în sensul de considerentele hotărârii [în materie civilă, conf. art. 425 alin. (1) lit. b) C. proc. civ.] sau expunerea hotărârii (în materie penală, conf. art. 403 C. proc. pen.); de asemenea, se poate înțelege doar motivarea propriu-zisă a soluției din cadrul considerentelor/expunerii hotărârii [art. 403 alin. (1) lit. c) C. proc. pen..].

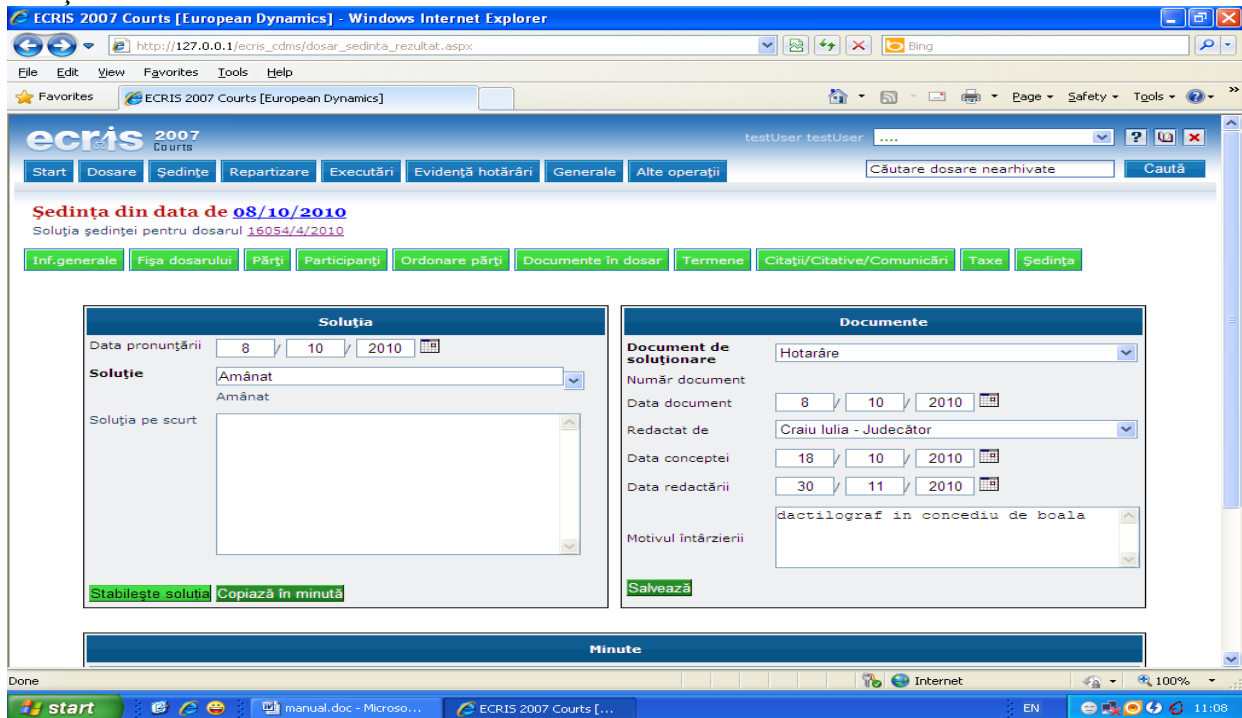
Textul din Ghid se referă la ipoteza în care judecătorul îi predă grefierului considerentele/expunerea hotărârii sau motivarea soluției, redactate în scris, în vederea tehnoredactării, în exercitarea atribuției grefierului de tehnoredactare a hotărârilor judecătorești, prevăzute de art. 53 alin. (1) lit. h) din ROIIJ.

Totodată, se referă și la situația în care judecătorul îi predă grefierului considerentele/expunerea hotărârii sau motivarea soluției în format electronic (tehnoredactate), pentru ca grefierul să adauge celelalte componente ale hotărârii (parte introductivă și dispozitiv sau și restul elementelor expunerii), în vederea finalizării tehnoredactării hotărârii în întregul ei, în exercitarea atribuției menționate.

Se precizează în Ghid că se va înregistra în aplicația ECRIS data acestei predări „dacă este cazul”. Apreciem că autorii Ghidului se referă la situația în care judecătorul a redactat considerentele/expunerea/motivarea în termenul prevăzut de lege pentru redactarea hotărârii, dar există riscul ca acesta să fie depășit în urma operațiunii de tehnoredactare a hotărârii în ansamblul ei (parte introductivă/expunere/dispozitiv).

Într-un astfel de caz, în câmpul *Data conceptei* se înscrie data predării de la judecător la grefierul cu atribuții de tehnoredactare a considerentelor/expunerii/motivării redactate. Tehnoredactarea hotărârii în ansamblul ei va fi finalizată la o dată ulterioară, după care va fi semnată de către judecător/judecători (în cazul completurilor colegiale). Data semnării hotărârii tehnoredactate de către judecător/judecători va fi înregistrată în câmpul *Data redactării*. Într-o astfel de situație, data înscrisă în câmpul *Data conceptei* este în interiorul termenului legal de redactare a hotărârii, iar data înscrisă în câmpul *Data redactării* depășește termenul legal, dar aceasta a fost cauzată de durata operațiunii tehnice de tehnoredactare. În câmpul *Motivul întârzierii* poate fi menționată această cauză.

Ghidul oferă un exemplu în acest sens, prin intermediul unei capturi de ecran, în care datele introduse în câmpurile *Data conceptei* și *Data redactării* sunt diferite, iar în câmpul *Motivul întârzierii* s-a menționat „dactilograf în concediu de boală”. Redăm captura de ecran menționată:

The screenshot displays the ECRIS 2007 Courts application interface. The main content area shows a court session record for the date 08/10/2010. The 'Soluția' (Solution) field is set to 'Amănat' (Postponed). The 'Documente' (Documents) field shows a 'Hotărâre' (Decision) document with a 'Motivul întârzierii' (Reason for delay) of 'dactilograf în concediu de boala' (typewriter on sick leave). The interface includes various navigation tabs and a search bar.

Problema este abordată într-un mod asemănător în Ghidul practic în domeniul managementului activității grefierului în procesul civil: „Câmpul *Redactat de* trebuie completat cu numele judecătorului, care va crea concepta hotărârii (motivarea) – pag. 82; „În fereastra *Documente* (din *Soluția ședinței din data de ...*), câmpul *Data conceptei* se completează cu data la care judecătorul predă concepta grefierului de ședință, iar câmpul *Data redactării* se completează cu data la care se semnează documentul final de toți membrii completului (în cazul completurilor colegiale)” – pag. 146.

În Ghidul practic Managementul activității grefierului în procesul penal se precizează: „În ceea ce privește câmpul *Data conceptei*, grefierul de ședință procedează la completarea acestuia, doar dacă se impune acest lucru, la solicitarea judecătorului, la momentul întocmirii conceptului hotărârii. Similar se procedează și în cazul câmpului *Motivul întârzierii*.” – pag. 214.

Trebuie însă precizat că, în configurarea actuală a aplicației ECRIS, în raport cu aplicația Statis, câmpurile *Data conceptei* și *Data redactării* nu mai au corespondent în statistică, în sensul că aplicația Statis nu va prelua ca dată a redactării data introdusă în aceste câmpuri, ci va considera că data redactării este data închiderii documentului de tip final; astfel, serverul înregistrează automat data închiderii la momentul operării închiderii documentului final și o transferă în Statis ca dată a redactării.

Grefierul de ședință are obligația, prevăzută de art. 131 alin. (6) din ROIII, să închidă documentele de tip final din aplicația ECRIS în aceeași zi în care hotărârile corespunzătoare

sunt semnate de judecător. Data închiderii documentului final (documentul final trebuie închis în ziua semnării hotărârii de către judecător) este data pe care aplicația Stasis o consideră „data redactării” și pe care o valorifică în rapoartele statistice pe baza cărora se evaluează eficiența activității judecătorilor, în acest caz sub aspectul indicatorului *D. Redactări restante* (termenul de redactare este calculat ca diferența între data închiderii documentului final și data pronunțării).

În practica unor instanțe s-a constatat utilitatea completării câmpului *Data conceptei* în situațiile în care grefierul, din eroare, nu a închis documentul final în ziua semnării hotărârii, ci la o dată ulterioară, dată situată peste termenul de redactare. Aplicația Stasis a înregistrat că aceasta este data redactării (data închiderii documentului final) și că a fost depășit termenul de redactare. Dar, în astfel de cazuri, pe baza datei completate în câmpul *Data conceptei* s-a putut constata că hotărârea respectivă a fost redactată în termen.

În concluzie, câmpul *Data conceptei* poate fi completat de grefier cu data la care judecătorul îi predă considerentele/expunerea hotărârii sau motivarea soluției (redactate în scris sau în format electronic), în vederea tehnoredactării hotărârii în întregul ei.

2. Importanța alocării completului în dosarele asociate, înregistrate conform art. 98 alin. 1 și 2 din ROIIJ, utilizând rubrica 2. Parametri repartizare dosar_Repartizare manuală complet

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

În dosarele asociate, înregistrate conform art. 98 alin. 1 și 2 din ROIIJ, se procedează la alocarea completului la care a fost repartizat dosarul principal, prin intermediul rubricii 2. *Parametri repartizare dosar_Repartizare manuală complet.*

Motivarea opiniei preliminare:

Potrivit art. 98 alin. (3) din ROIIJ, la întocmirea rapoartelor statistice privind volumul de activitate a judecătorilor de cameră preliminară și al completelor de judecată, dosarele asociate, înregistrate conform alin. (1) și (2), vor fi contabilizate ca fiind dosare nou-înregistrate de către programul informatic ECRIS. Aceasta înseamnă că dosarele asociate la care se face referire trebuie să aibă regimul statistic al dosarelor principale/sursă (dosare înregistrate ca urmare a sesizării instanței prin rechizitoriu), în sensul că punctajul lor de complexitate trebuie contabilizat la completul la care au fost repartizate aleatoriu dosarele principale/sursă.

Contabilizarea punctajului de complexitate al unui dosar asociat la completul la care a fost repartizat aleatoriu dosarul principal se realizează automat dacă în dosarul asociat este alocat completul respectiv, iar alocarea se face prin repartizarea manuală a dosarului asociat la completul respectiv de la secțiunea 2. *Parametri repartizare dosar_Repartizare manuală complet* din interfața principală a dosarului, *Detalii dosar.*

Așadar, un complet de judecată trebuie să acumuleze atât punctajul de complexitate al dosarelor principale/sursă, cât și punctajul de complexitate al dosarelor asociate înregistrate conform art. 98 alin. (1) și (2) din ROIIJ. Dacă în cazul dosarelor principale/sursă completul primește punctajul de complexitate al acestora în urma repartizării aleatorii, în cazul dosarelor asociate în discuție, completul nu poate primi punctajul de complexitate al acestora decât dacă dosarele asociate respective îi sunt repartizate manual.

Conform Ghidului de evaluare profesională a magistraților, aprobat prin Hotărârea nr. 1179/03.11.2015 a Plenului CSM, trebuie avută în vedere la evaluare, după criteriul eficienței, și complexitatea cauzelor cu care judecătorii au fost investiți. Pentru contabilizarea statistică a complexității dosarelor asociate la completurile investite cu soluționarea lor în urma repartizării aleatorii a dosarelor principale, este necesar ca în dosarele asociate să fie alocat completul, iar aceasta se realizează prin repartizarea manuală a dosarului la completul respectiv.

3. Necesitatea întocmirii unui proces-verbal în situația efectuării operațiunii de ștergere a părților în aplicația ECRIS, în cazul creării dosarelor asociate¹⁰ vizând măsurile preventive, măsurile asigurătorii și măsurile de siguranță

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Atunci când este necesară formarea dosarelor asociate în materia măsurilor preventive sau a altor măsuri procesuale, fie în procedura de cameră preliminară, fie în faza de judecată, se pot utiliza următoarele modalități de lucru:

I. se accesează din aplicația ECRIS secțiunea *Copiere dosar*, **se anulează copierea automată** a părților prin debifarea rubricilor *Se copiază părțile și toate informațiile asociate*, *Se copiază participanții și toate informațiile asociate*, *Se copiază statistica și toate informațiile asociate* (bifarea statisticii implică copierea părților), se păstrează bifa la rubrica *Se copiază Dosarele componente și toate informațiile asociate*, iar după crearea dosarului asociat (A1.1; A1.2. etc), **se accesează secțiunea Părți** și se introduc manual, părțile sau participanții care au legătură cu obiectul dosarului asociat, după caz;

II. se accesează din aplicația ECRIS secțiunea *Copiere dosar*, **se păstrează bifele implicite alocate rubricilor** *Se copiază părțile și toate informațiile asociate*, *Se copiază participanții și toate informațiile asociate*, *Se copiază statistica și toate informațiile asociate* (bifarea statisticii implică copierea părților), se păstrează bifa la rubrica *Se copiază Dosarele componente și toate informațiile asociate*, iar după crearea dosarului asociat, **se accesează secțiunea Părți și se șterg părțile/participanții care nu au legătură cu obiectul dosarului**, situație în care, **este necesară întocmirea unui proces-verbal care se atașează atât în aplicația ECRIS, cât și la mapa privind evidența modificărilor efectuate în aplicația ECRIS.**

Motivarea opiniei preliminare:

Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești cuprinde regulile care trebuie urmate în vederea constituirii dosarelor în cadrul instanțelor, Secțiunea a II –a din cuprinsul Capitolului III, fiind consacrată *înregistrării și repartizării cererilor adresate instanțelor și circuitului dosarului.*

Sunt reglementate atât dispoziții cu caracter general, dar și situațiile speciale, aplicabile în cazuri particulare – de ex. preluarea prin transfer a dosarelor de la parchet sau de la instanța inferioară de către instanța ierarhic superioară, cererile repetitive, trimiterea cauzei spre rejudecare etc.

¹⁰ Potrivit dispozițiilor ROIII, dosarele asociate pot fi create în condițiile prevăzute de art. 97 - art. 99.

Actele de sesizare a instanței¹¹, indiferent de modalitatea de transmitere a acestora, sunt depuse la registratură și, după completarea tuturor câmpurilor aplicației ECRIS cu date complete și corecte¹², primesc număr din aplicația ECRIS.

Astfel, pentru dosarele introduse pentru prima dată în sistemul ECRIS (generarea numărului unic), înainte de repartizarea dosarului¹³, se introduc în mod obligatoriu¹⁴ următoarele date:

- data dosarului/data inițială a dosarului,
- materia juridică,
- stadiul procesual,
- numărul de părți,
- numărul de volume,
- sursa sau instituția generatoare (numele și prenumele emitentului sau denumirea instituției care transmite cererea – parchete, instanțe etc.)
- obiectul principal al dosarului,
- cel puțin o parte (ex: inculpatul) în cazul dosarelor penale,
- două părți, în contradictoriu, în cazul celorlalte dosare (altele decât cele din penal).

Nu este necesară introducerea tuturor părților anterior repartizării dosarului, având în vedere că există situații în care numărul acestora este foarte mare, fiind suficient ca cel puțin o

¹¹ ROIIJ art. 94 alin. (1)

¹² ROIIJ art. 94 alin. (18)

¹³ ROIIJ art. 101 alin. (1)

¹⁴ I. HSJ nr.763/04.10.2011, p.7

II. Raportul Inspecției Judiciare nr.2208/IJ/1867/SIJ/09 privind controlul tematic pe distribuirea aleatorie a cauzelor prin sistemul informatic ECRIS (aprobat prin HSJ nr.1176/16.12.2009), p. 895:

„c) Întrucât există și situații la nivelul unor instanțe în care părțile au fost introduse după repartizarea dosarului, iar această modalitate de lucru ar putea reprezenta o posibilitate de eludare a sistemului de repartizare aleatorie, sunt necesare următoarele:

C 1. Obligatorietatea introducerii, înainte de repartizarea dosarului, pentru dosarele introduse pentru prima dată în sistemul ECRIS (generarea numărului unic), a cel puțin: o parte (ex: inculpatul) în cazul dosarelor din penal; două părți, în contradictoriu, în cazul dosarelor, altele decât cele din penal.

(...) Considerăm că este suficient ca cel puțin o parte să fie introdusă înainte de repartizarea dosarului, astfel încât să se asigure o legătură între numărul dosarului și părțile dosarului.”

Raportul susmenționat a fost comunicat **„tuturor instanțelor, în vederea unificării practicii în activitatea de repartizare aleatorie a cauzelor”.**

III. Raportul Inspecției Judiciare nr.1191/IJ/842/DIJ/2013 privind respectarea dispozițiilor referitoare la primirea și repartizarea aleatorie a actelor de sesizare la Tribunalul București, în perioada 1 ianuarie 2012-15 februarie 2013:

„c. măsuri de competență conducerilor administrative ale instanțelor, constând în:

- obligativitatea introducerii, înainte de repartizarea dosarului, pentru dosarele înregistrate pentru prima dată în sistemul ECRIS cărora li se generează număr unic, a cel puțin unei părți (ex: inculpatul) în cazul dosarelor penale și a cel puțin două părți, în contradictoriu, în cazul dosarelor din celelalte materii și modificarea aplicației ECRIS în sensul imposibilității repartizării aleatorii a dosarului dacă nu au fost respectate condițiile anterioare” – p. 15

- „**comunicarea unor relații, privind următoarele aspecte:** (...) înregistrarea și repartizarea dosarelor, în sensul de a preciza care sunt datele introduse în aplicația ECRIS în vederea repartizării unei cauze (se introduc obiectul cauzei, numele reclamantului/ inculpatului, etc., numele tuturor părților etc., distinct pentru fond și căi de atac) și care sunt datele introduse ulterior generării numărului unic și repartizării aleatorii (interesând datele minime de introducerea cărora este condiționată repartizarea cauzelor) (...)” – p.5.

parte să fie introdusă înainte de repartizare, astfel încât să se asigure o legătură între numărul dosarului și părțile dosarului.

Însă, în condițiile în care, după repartizarea dosarului, se constată că este necesară o modificare a datelor asociate acestei părți, este **obligatorie**¹⁵ consemnarea într-un proces verbal a motivelor ce au condus la această intervenție. Rațiunea întocmirii acestui proces-verbal o constituie posibilitatea introducerii unei părți fictive înainte de repartizarea dosarului și modificarea acesteia, după repartizare¹⁶.

Aspectele susmenționate au în vedere, așadar, **regula** potrivit căreia, anterior repartizării, introducerea părților în aplicația ECRIS se realizează prin completarea câmpurilor aferente rubricilor nume și prenume (*datele minimale referitoare la identitatea acestora*) din interfața *Părți*.

Cu toate acestea, în practica instanțelor, s-a conturat și un mod de lucru derogator, în special în cauzele repetitive - de ex.: litigii de muncă, cauze de contencios administrativ privind restituirea taxei de poluare etc. - situații în care generarea numărului unic se realizează în modulul *Copiere dosar*, urmată de ștergerea datelor din dosarul inițial referitoare la părți, participanți, statistică și documente, care sunt înlocuite cu datele din cauza ce urmează a fi înregistrată, *această modalitate de a proceda constituind o situație susceptibilă de a vicia repartizarea aleatorie*¹⁷.

În materie penală¹⁸, potrivit art. 98 din ROIIJ, se creează dosare asociate pentru procedura de cameră preliminară și în toate cazurile referitoare la măsurile preventive, măsurile asigurătorii și măsurile de siguranță. Dispoziția privind crearea dosarelor asociate în materia măsurilor procesuale se aplică în mod corespunzător și în faza de judecată.

Modalitatea de constituire a acestora este, însă diferită, raportat la dispozițiile regulamentare.

Astfel, în ceea ce privește *dosarul asociat pentru procedura de cameră preliminară*¹⁹ (A1), sunt necesare următoarele operațiuni:

¹⁵ Raportul Inspecției Judiciare nr.2208/IJ/1867/SIJ/09 (aprobat prin HSJ nr.1176/16.12.2009), p. 895.

¹⁶

I. Raportul Inspecției Judiciare nr.2208/IJ/1867/SIJ/09 (aprobat prin HSJ nr.1176/16.12.2009), p. 896

II. Raportul Inspecției Judiciare nr.1191/IJ/842/DIJ/2013 privind respectarea dispozițiilor referitoare la primirea și repartizarea aleatorie a actelor de sesizare la Tribunalul București, în perioada 1 ianuarie 2012-15 februarie 2013:

„c. măsuri de competența conducerilor administrative ale instanțelor, constând în:

- consemnarea într-un proces verbal a deciziei de modificare a datelor referitoare la părți, în cazul în care, după repartizarea dosarului, se constată că este necesară o astfel de modificare”(...) – p.15.

¹⁷ p. 18 - Raportul Inspecției Judiciare nr.1696/IJ/1128/DIJ/2013 privind analiza verificărilor efectuate de conducerile instanțelor cu privire la respectarea dispozițiilor legale referitoare la primirea și repartizarea aleatorie a actelor de sesizare a instanțelor judecătorești în anul 2013.

¹⁸ Considerentele expuse se aplică în mod corespunzător și în cauzele de competența judecătorului de drepturi și libertăți, la acele instanțe unde se utilizează pentru evidențiere/înregistrare dosarele asociate.

¹⁹ ROIIJ art. 98 alin. (1).

- crearea dosarului de fond – în acest caz se aplică regulile referitoare la dosarele introduse pentru prima dată în sistemul ECRIS (generarea numărului unic), înainte de repartizarea dosarului, introducându-se în mod obligatoriu următoarele date:
 - data dosarului/data inițială a dosarului,
 - materia juridică,
 - stadiul procesual,
 - numărul de părți,
 - numărul de volume,
 - sursa sau instituția generatoare (denumirea instituției emitente – parchetul)
 - obiectul principal al dosarului,
 - cel puțin o parte - inculpatul (numele și prenumele);
- repartizarea aleatorie a dosarului între completurile ce desfășoară activitatea de judecată în primă instanță²⁰;
- crearea primului dosar asociat pentru procedura de cameră preliminară (A1) – se realizează prin accesarea secțiunii *Copiere dosar* din aplicația ECRIS, urmată de:
 - aplicarea bifei în căsuța corespunzătoare câmpului Creează dosar asociat,
 - păstrarea bifelor implicite pentru câmpurile *Se copiază Părțile și toate informațiile asociate*, *Se copiază Participanții și toate informațiile asociate*, *Se copiază Dosarele componente și toate informațiile asociate*, *Se copiază statistica și toate informațiile asociate (bifarea statisticii implică copierea părților)* pentru a copia în dosarul asociat toate părțile (cu informațiile statistice) și persoana vătămată, precum și dosarul de urmărire penală cu punctajul de complexitate aferent,
 - apăsarea butonului *Salvează*, comandă în urma căruia se creează dosarul asociat,
 - accesarea secțiunii *Informații generale* urmată de: modificarea obiectului principal în *măsuri și excepții dispuse de judecătorul de cameră preliminară*, întrucât a fost preluat în mod automat obiectul dosarului principal (de fond), selectarea din câmpul *Dosar* a caracteristicilor dosarului (*cu minori, cu arestați* – după caz, *camera preliminară* - obligatoriu) și se actualizează în câmpul *Nr. de părți* - numărul părților din dosarul principal (de fond),
 - apăsarea butonului *Modifică* validează toate modificările realizate,
 - repartizarea manuală a dosarului de camera preliminară (A1) completului căruia i-a fost repartizat aleatoriu dosarul principal (pentru a acumula punctajul de

²⁰ Succesiunea celorlalte operațiuni ce preced procesul de repartizare aleatorie este următoarea:

- verificarea în sistemul ECRIS a dosarele în care s-au îndeplinit acte sau măsuri procesuale de către judecătorul de drepturi și libertăți;
- întocmirea procesului-verbal cu privire la rezultatul verificărilor efectuate;
- prezentarea procesului-verbal, a dosarului format și a încheierilor emise de judecătorul de drepturi și libertăți, președintelui secției penale/președintelui instanței;
- consemnarea în scris a dispoziției președintelui secției penale/președintelui instanței ca dosarul format ca urmare a sesizării instanței să nu fie repartizat acelor judecători care, în calitate de judecători de drepturi și libertăți, au îndeplinit acte sau măsuri procesuale în cursul urmăririi penale;
- blocarea în aplicația ECRIS a completurilor de fond alocate judecătorilor care, au îndeplinit acte sau măsuri procesuale în cursul urmăririi penale, ca judecători de drepturi și libertăți.

complexitate aferent dosarului asociat) prin accesarea rubricii *Parametri repartizare dosar*.

Din succesiunea operațiunilor mai sus descrise – referitoare la crearea dosarului asociat aferent procedurii de cameră preliminară - rezultă că, deși s-au efectuat intervenții la nivelul aplicației ECRIS, unele dintre acestea vizând puncte esențiale (modificarea obiectului principal, modificarea numărului de părți, repartizarea manuală), nu este necesară întocmirea unui proces-verbal de consemnare a modificărilor și a motivelor ce au condus la efectuarea lor, întrucât acțiunile întreprinse sunt previzibile, fiind determinate de transpunerea în aplicație a dispozițiilor Codului de procedură penală referitoare la principiul separației funcțiilor judiciare corelativ cu desfășurarea procedurilor în cadrul a două faze procesuale distincte (camera preliminară, respectiv judecata în primă instanță).

Așadar, doar în acest caz, cerința întocmirii unui proces-verbal prevăzută la art. 101 alin. (6), ROIIJ, teza a doua – „toate modificările aduse (...) repartizării dosarelor în condițiile prezentului regulament vor fi evidențiate în programele informatice de repartizare aleatorie” nu va fi incidentă.

A doua categorie²¹ de dosare asociate ce pot fi constituite, conform dispozițiilor regulamentare, vizează situația analizării măsurilor procesuale penale: măsurile preventive, măsurile asigurătorii și măsurile de siguranță.

Potrivit ROIIJ, separat, independent de faza procesuală în care se află dosarul penal, ori de câte ori se ivește necesitatea punerii în discuție a aspectelor referitoare la măsurile procesuale penale, indiferent că sunt puse în discuție din oficiu sau la cerere, acestea se înregistrează ca dosare asociate.

Astfel, pentru procedura de cameră preliminară, toate cererile se vor înregistra în dosare asociate create în relația cu dosarul aferent acestei proceduri (A1.1, A1.2, A1.3 etc.), iar pentru cele ocazionate de faza judecării cauzei de către instanța de judecată, acestea se vor înregistra în dosare constituite în asociere cu dosarul de fond (A2, A3 etc.).

Aceste dosare asociate au un regim propriu, fiind considerate, de către programul informatic ECRIS, dosare nou-înregistrate și deci, contabilizate din punct de vedere statistic la întocmirea rapoartelor statistice privind volumul de activitate al judecătorilor de cameră preliminară și al completurilor de judecată²².

În ceea ce privește operațiunea de constituire a acestor dosare, în practică s-au conturat două modalități de lucru:

- A.** se accesează din aplicația ECRIS secțiunea *Copiere dosar* apoi
- se aplică bifa la rubrica *Creează dosar asociat*,
 - se anulează copierea automată a părților prin debifarea rubricilor *Se copiază părțile și toate informațiile asociate*, *Se copiază participanții și toate informațiile asociate*, *Se copiază statistica și toate informațiile asociate* (bifarea statisticii implică copierea părților),
 - se păstrează bifa la rubrica *Se copiază Dosarele componente și toate informațiile asociate*,

²¹ Potrivit dispozițiilor ROIIJ, dosare asociate mai pot fi constituite și în condițiile prevăzute la art. 97, însă prevederile acestuia nu fac obiectul analizei prezentului punct de vedere.

²² ROIIJ art. 98 alin. (3).

- se apasă butonul *Salvează*, comandă în urma căruia se creează dosarul asociat (A1.1; A1.2. etc)²³

- se accesează secțiunea *Părți* și se introduc inculpatul, celelalte părți sau participanți la care se referă obiectul dosarului asociat.

B. se accesează din aplicația ECRIS secțiunea *Copiere dosar* apoi

- se aplică bifa la rubrica *Creează dosar asociat*,
- se păstrează bifele implicite alocate rubricilor *Se copiază părțile și toate informațiile asociate*, *Se copiază participanții și toate informațiile asociate*, *Se copiază statistica și toate informațiile asociate (bifarea statisticii implică copierea părților)*,

- se păstrează bifa la rubrica *Se copiază Dosarele componente și toate informațiile asociate*,

- se apasă butonul *Salvează*, comandă în urma căruia se creează dosarul asociat (A1.1)²⁴,

- se șterg părțile/participanții care nu au legătură cu obiectul dosarului, situație în care:

➤ fie se întocmește proces-verbal care se atașează atât în aplicația ECRIS, cât și la mapa privind evidența modificărilor efectuate în aplicația ECRIS,

➤ *fie nu se întocmește proces-verbal, modificările efectuate nefiind evidențiate în aplicația ECRIS sau în cea scriptică a instanței*²⁵.

Cea din urmă modalitate de lucru nu respectă prevederile art. 101 alin. (6), teza a-II-a din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor de judecată, conform cărora ***toate modificările aduse repartizării dosarelor în condițiile prezentului regulament vor fi evidențiate în programele informatice de repartizare aleatorie.***

Conform dispozițiilor regulamentare, distribuirea cauzelor se realizează pe baza principiului repartizării cauzelor în sistem informatic prin programul ECRIS²⁶ și, mai mult de atât, instituie și *regula repartizării aleatorii*²⁷, prin intermediul acestei aplicații. Situațiile în care sunt permise derogări de la principiul repartizării aleatorii a dosarelor, între completurile de judecată, sunt reglementate **în mod expres** și sunt individualizate sub aspectul modalităților în care se pot realiza.

²³ Ulterior se modifică în mod corespunzător obiectul principal, întrucât a fost preluat în mod automat obiectul dosarului cu care a fost asociat, se selectează din câmpul *Dosar* caracteristicile dosarului, se actualizează valoarea numerică inserată în câmpul *Nr. de părți* și se accesează rubrica *Parametri repartizare dosar* repartizându-se manual dosarul completului de judecată.

²⁴ Ulterior se modifică în mod corespunzător obiectul principal, întrucât a fost preluat în mod automat obiectul dosarului cu care a fost asociat, se selectează din câmpul *Dosar* caracteristicile dosarului, se actualizează valoarea numerică inserată în câmpul *Nr. de părți* și se accesează rubrica *Parametri repartizare dosar* repartizându-se manual dosarul completului de judecată.

²⁵ Aceste modificări sunt preluate și evidențiate în raportul IJRep *Dosare în care s-au șters părți*.

²⁶ ROIIJ art. 101 alin. (1).

²⁷ ROIIJ art. 101 alin. (5), art. 116 alin. (2).

Prima excepție vizează, în cazuri anume determinate²⁸, utilizarea aplicației ECRIS în vederea efectuării operațiunii de repartizare manuală a dosarelor.

A doua excepție se referă la situația în care nu este posibilă repartizarea prin intermediul aplicației ECRIS, fiind normată în acest caz repartizarea ciclică²⁹.

Din coroborarea aspectelor anterior menționate, rezultă așadar, că ori de câte ori apare incidentă o situație derogatorie de la principiul repartizării aleatorii a unei cauze, chiar dacă premisa o constituie existența unor permisiuni prevăzute în dispozițiile ROIIJ, această împrejurare trebuie să fie evidențiată în aplicația ECRIS.

Modalitatea concretă de relevare a acestor modificări constă în consemnarea detaliată a motivelor care le-au determinat în procese-verbale ce vor fi introduse în sistemul ECRIS.

În plus, așa cum arătam în preambulul prezentului punct de vedere, înainte de a se proceda la repartizarea unei cauze în sistem informatic (aleatoriu sau manual), trebuie completate mai multe date, printre acestea aflându-se și operațiunea de introducere a părților în aplicația de prelucrare automată a informațiilor (ECRIS).

Introducerea acestora ulterior realizării operațiunii de repartizare ori modificarea realizată cu privire la părțile ce au fost anterior introduse (chiar și preluate prin copiere) ulterior repartizării, determină, așa cum am arătat deja, centralizarea tuturor situațiilor de acest tip într-un tip de raport aflat în modulul IJRep - *Dosare în care s-au șters părți*.

Pe baza datelor centralizate în acest raport, în vederea identificării motivelor ce au stat la baza efectuării acestor intervenții ulterioare³⁰, se efectuează verificări punctuale în aplicația ECRIS, scopul acestora constând în existența proceselor-verbale justificatoare. Lipsa acestora coroborată cu intervenția efectuată în aplicația ECRIS poate constitui premisa unor suspiciuni că repartizarea cauzelor, astfel verificate, ar fi fost viciată.

În acest sens au fost și concluziile exprimate în mod constant în rapoartele Inspecției Judiciare, la care am făcut deja trimiteri în cuprinsul motivării opiniei.

Pentru o și mai bună recepționare a necesității întocmirii proceselor-verbale și introducerii lor în aplicația ECRIS, redăm extrase din rapoartele întocmite de către Inspecția Judiciară cu ocazia verificărilor efectuate la instanțe, în timp, fie în cauze penale, fie în cauze civile, astfel:

- Raport IJ nr.128/IJ/846/DIJ/2014

„e) excepții de la repartizarea aleatorie (...)

Dosare în care s-au efectuat operații de ștergere documente și situații de modificare în sistemul ECRIS a indicatorilor referitori la părți.

În raportul informatic referitor la părțile șterse apar un număr de 244 de situații, majoritatea dosarelor în care s-au operat ștergeri fiind încuviințări de executare silită. Ștergerile s-au datorat preluării datelor de la un dosar la altul. Există și ștergeri ale unor părți cu privire la care, verificând în sistemul ECRIS, s-a constatat că nu aveau înregistrate cereri pe rolul instanței în zilele în care s-au operat ștergerile (spre exemplu poziția nr. ... din raport) sau nu aveau deloc cereri înregistrate pe rolul instanței (spre exemplu poziția nr. ... din raport). În legătură cu prima situație, grefierul delegat a arătat că păstrează o listă cu Birourile Executorilor Judecătorești, în dreptul căreia notează numerele dosarelor înregistrate pe rolul instanței și dacă este vorba de același creditor, preia datele din dosarul înregistrat inițial, indiferent de data înregistrării acestuia (spre exemplu pentru poziția nr. ... a fost

²⁸ ROIIJ art. 102 alin. (5), art. 109 alin. (4), art. 111 alin. (4) etc.

²⁹ ROIIJ art. 101 alin. (2), art. 112.

³⁰ Menționăm că se evidențiază în acest raport și operațiunile de ștergere a părților efectuate chiar anterior repartizării dosarului (indiferent că este manuală sau aleatorie).

identificat dosarul nr. .../.../2013). Referitor la cea de-a doua situație, grefierul delegat a arătat că numele părții șterse apărea ca și debitor garant în titlul executoriu și a fost trecut din eroare ca parte, după care a fost șters. Grefierul delegat - doamna ... - nu a putut oferi o explicație însă pentru apariția unui număr mare de ștergeri ale părții cu numele ... și a menționat că nu întocmește procese-verbale în care să specifice motivul ștergerii, astfel că nu au putut fi identificate motivele care au determinat ștergerile respective.

Nu a fost regăsită, pentru anul 2013, o mapă cu procese-verbale cuprinzând operațiunile de modificare în sistemul ECRIS. (...)

Menționăm că ștergerea din sistemul ECRIS a unor părți sau documente se poate constitui într-o modalitate de eludare a distribuirii aleatorii a cauzelor, prin înlocuirea documentelor sau părților șterse cu altele.

- Raport IJ nr.169/IJ/1128/DIJ/2013

„De asemenea, din rapoartele transmise Inspecției Judiciare rezultă că, la majoritatea instanțelor, în cauzele repetitive (spre exemplu: litigii de muncă, cauze de contencios administrativ privind restituirea taxei de poluare, etc.), generarea numărului unic se realizează în modulul „copiere dosar”, urmată de ștergerea datelor din dosarul inițial referitoare la părți, participanți, statistică și documente, care sunt înlocuite cu datele din cauza ce urmează a fi înregistrată, această modalitate de a proceda constituind o situație susceptibilă de a vicia repartizarea aleatorie. (...)

O altă cauză o constituie faptul că în unele dosare cu multiple părți sau a loturilor de dosare, datele acestora au fost importate/copiate din alt dosar, pentru a ușura activitatea de procesare a datelor, fiind necesare ulterior rectificări.

De asemenea, au fost semnalate situații în care părțile erau înregistrate de două ori, a doua oară și cu menționarea reprezentanților acestora, caz în care se proceda la ștergerea uneia dintre operațiuni sau se ștergea din eroare partea la momentul la care se înregistra domiciliul ales, prin accesarea operațiunii „ștergere” în loc de operațiunea „modificare”. (...)

De asemenea, operațiunile de intervenție în aplicația ECRIS, inclusiv cele ulterioare generării numărului unic și repartizării, cum ar fi cele referitoare la ștergere părți, obiecte sau modificare complexitate alocate unei cauze anume, în majoritatea situațiilor, nu sunt evidențiate în procese-verbale scrise sau introduse în sistemul informatic, în care să se detalieze motivele care le-au determinat.

Și din această perspectivă se impune ca toate instanțele, prin procedurile operaționale elaborate, să prevadă reguli clare în acest sens, cu scopul formalizării acestei activități și al unificării modalităților de evidențiere a intervențiilor în sistemul informatic.”

- Raport IJ Nr. 1191/IJ/842/DIJ/2013

(...) „și în cazul acestor secții, nu au putut fi identificate motivele pentru care s-au efectuat anumite operațiuni de ștergere sau modificare cu privire la părți sau documente, întrucât în aceste cazuri nu s-au întocmit procese-verbale sau alte evidențe. (...)

De asemenea, operațiunile de intervenție în aplicația Ecris, inclusiv cele ulterioare generării numărului unic și repartizării, cum ar fi cele referitoare la ștergere părți, obiecte sau modificare complexitate alocate unei cauze anume, în majoritatea situațiilor, nu sunt evidențiate în procese-verbale scrise sau introduse în sistemul Ecris, în care să se detalieze motivele care le-au determinat. Pe parcursul verificărilor personalul secțiilor a oferit anumite explicații, care de cele mai multe ori nu au lămurit aspectele în discuție. Motivele care au determinat respectivele operațiuni, de cele mai multe ori, nu au mai putut fi identificate, sistemul informatic, în lipsa condiționării operațiunii de repartizare de inserarea motivelor, neoferind posibilitatea unei astfel de verificări. (...)

Dosare în care s-au efectuat operații de ștergere documente și situații de modificare în sistemul ECRIS a indicatorilor referitori la părți.

În raportul informatic referitor la ștergerea părților din dosare, sunt menționate 100 de dosare în care s-au efectuat asemenea operații.

Din discuțiile purtate cu doamnele grefier ... și ... a rezultat că ștergerile s-au datorat, în principal, unor erori de sistem, dosarele fiind preluate cu toate părțile, deși unele au fost scoase din cauză. Nu au fost întocmite procese verbale în acest sens și realitatea explicațiilor date de personalul auxiliar nu mai poate fi verificată, dat fiind faptul că sistemul informatic nu condiționează procedura de repartizare de inserarea motivului operării anumitor modificări în sistem. (...)

Pentru analiza raportului informatic *Dosare în care s-au efectuat operații de ștergere părți* s-a procedat la verificarea, prin sondaj, a mai multor cauze în privința cărora s-a dispus ștergerea anumitor părți.

Din relațiile furnizate de grefierul registrator, a reieșit că ștergerea părților s-a realizat, ca regulă, datorită modului de lucru al registraturii la momentul înregistrării dosarelor, exemplificându-se situația dosarelor având ca obiect radiere, dizolvare societate sau opoziție în care, se procedează la copierea numelui reclamantului și introducerea acestuia la toate celelalte dosare cu același obiect, operațiune care implică, într-un număr însemnat de situații, și copierea greșită a altor părți, urmată de ștergerea acestora din urmă din dosarele în care nu au nicio calitate. (...)

Pe de altă parte, nerespectarea dispozițiilor regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești, în sensul că nu se întocmesc procese-verbale cu ocazia operațiunilor de ștergere a documentelor din dosare sau a părților, la care se adaugă faptul că părțile sunt introduse în sistem ulterior repartizării, creează o altă posibilitate de direcționare, prin înlocuirea părților șterse cu altele dintr-un alt dosar, concomitent cu ștergerea obiectelor dosarelor, a documentelor, inclusiv a actelor de sesizare a instanței și înlocuirea lor reciprocă (...).”

Concluzionând, atunci când este necesară formarea dosarelor asociate în materia măsurilor preventive sau a altor măsuri procesuale, fie în procedura de cameră preliminară, fie în faza de judecată, se pot utiliza următoarele modalități de lucru:

I. se accesează din aplicația ECRIS secțiunea *Copiere dosar*, **se anulează copierea automată** a părților prin debifarea rubricilor *Se copiază părțile și toate informațiile asociate*, *Se copiază participanții și toate informațiile asociate*, *Se copiază statistica și toate informațiile asociate* (bifarea statisticii implică copierea părților), se păstrează bifa la rubrica *Se copiază Dosarele componente și toate informațiile asociate*, iar după crearea dosarului asociat (A1.1; A1.2. etc), **se accesează secțiunea Părți** și se introduc manual, părțile sau participanții care au legătură cu obiectul dosarului asociat, după caz;

II. se accesează din aplicația ECRIS secțiunea *Copiere dosar*, **se păstrează bifele implicite alocate rubricilor** *Se copiază părțile și toate informațiile asociate*, *Se copiază participanții și toate informațiile asociate*, *Se copiază statistica și toate informațiile asociate* (bifarea statisticii implică copierea părților), se păstrează bifa la rubrica *Se copiază Dosarele componente și toate informațiile asociate*, iar după crearea dosarului asociat, **se accesează secțiunea Părți și se șterg părțile/participanții care nu au legătură cu obiectul dosarului**, situație în care **obligatoriu se întocmește proces-verbal care se atașează atât în aplicația ECRIS, cât și la mapa privind evidența modificărilor efectuate în aplicația ECRIS.**

Executări penale

1. Modul administrativ de a proceda în materia cererilor de întrerupere a executării pedepselor pentru caz de boală

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Cererile de întrerupere a executării pedepselor pentru caz de boală se înregistrează ca dosare la judecătorul delegat și sunt soluționate prin încheiere inclusiv în ceea ce privește sesizarea instanței în vederea soluționării cererii.

Motivarea opiniei preliminare:

În materia întreruperii executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață pentru caz de boală, ca, de altfel, și în materia amânării executării, Codul de procedură penală intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014 a adus, din punct de vedere al organelor judiciare care dețin atribuții în legătură cu rezolvarea cererilor, o partajare de competență între judecătorul delegat cu executarea și instanța de executare (în cazul amânării) ori instanța corespunzătoare în grad instanței de executare, în circumscripția teritorială a căreia se află locul de deținere (în cazul întreruperii).

Partajarea de competență se manifestă prin aceea că judecătorul delegat cu executarea realizează o regularizare a cererii, pe când instanța soluționează cererea pe fond.

Regularizarea pe care o realizează judecătorul delegat constă, mai întâi, în verificarea competenței instanței. Dacă judecătorul delegat constată că instanța este incompetentă, va dispune, prin încheiere, declinarea competenței de soluționare a cauzei. Dacă instanța sesizată este competentă, judecătorul delegat va dispune, tot printr-o încheiere, efectuarea unei expertize medico-legale.

După primirea raportului de expertiză medico-legală cauza urmează a fi soluționată de instanța competentă.

În încercarea de a adapta practica administrativă a instanțelor la noutățile aduse de Codurile penale intrate în vigoare la 1 februarie 2014, între care și atribuțiile administrativ-jurisdicționale ale judecătorului delegat cu executarea, Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești din anul 2015 a reglementat modalități de evidențiere statistică a activității judecătorului delegat în exercitarea noilor competențe.

Astfel, potrivit art. 99 alin. (1) ROIIJ, prima cerere în materia executării hotărârilor penale, asupra căreia se pronunță judecătorul delegat cu executarea, prin încheiere, se înregistrează ca dosar nou în legătură cu dosarul de fond, iar potrivit alin (2) din același articol, cererile ulterioare, pentru care legea prevede că judecătorul delegat cu executarea se pronunță prin încheiere, se înregistrează ca dosare asociate la dosarul format conform alin. (1). Ambele categorii de dosare se contabilizează statistic, cele prevăzute la alin. (1), în virtutea calității lor de dosare noi, iar cele prevăzute la alin. (2), în temeiul dispozițiilor exprese ale alin. (3) din același art. 99 ROIIJ.

Cum în materia executării hotărârilor penale cele mai multe competențe de soluționare a chestiunilor de regularizare a executării le are instanța (fie instanța de executare, fie instanța în raza căreia se află locul de deținere corespunzătoare în grad instanței de executare), dispozițiile art. 99 alin. (4) ROIIJ prevăd că cererile în materia executării, pentru care legea prevede că se soluționează de către instanță, se înregistrează ca dosare noi.

Din interpretarea dispozițiilor normative redată și analizate până acum rezultă că, în materia cererilor de întrerupere (dar și de amânare) a executării pedepsei închisorii sau detențiunii pe viață pentru caz de boală, este necesară o interpretare și aplicare coroborată a dispozițiilor alin. (1)-(3) ale art. 99 ROIIJ, pe de o parte, și ale alin. (4) ale aceluiași articol, pe de altă parte, determinată de partajarea de competență amintită.

În încercarea de a da eficiență atât dispozițiilor alin. (1)-(3) ale art. 99 ROIIJ, care își propun să contabilizeze statistic activitatea administrativ-jurisdicțională a judecătorului delegat, cât și dispozițiilor alin. (4) ale aceluiași articol normativ, ținând cont și de dispozițiile procesual penale ale art. 592 alin. (2) rap. la art. 591 alin. (2) C. proc. pen., credem că cel mai potrivit mod administrativ de a proceda în legătură cu evidențierea activităților în legătură cu

soluționarea cererilor de întrerupere (dar și de amânare) a executării pedepselor pentru caz de boală este următorul:

1. Cererea de întrerupere se înregistrează, potrivit dispozițiilor art. 99 alin. (1) sau (2) ROIIJ, după caz. Chiar dacă soluționarea pe fond a cererii este de competența instanței, din analiza dispozițiilor art. 591 alin. (2) C. proc. pen. se desprinde concluzia că în cauză judecătorul delegat se pronunță prin încheiere fie în sensul declinării de competență, fie în sensul dispunerii efectuării raportului de expertiză medico-legală și, mai departe, al sesizării instanței, ceea ce face să fie întru-totul îndeplinite condițiile prevăzute de art. 99 alin. (1) sau (2) ROIIJ.
2. Dacă judecătorul delegat va declina competența de soluționare a cererii de întrerupere în favoarea altei instanțe, dosarul înregistrat potrivit celor arătate la pct. 1 se va închide cu *încheiere finală (dezinvestire)*.
3. Dacă judecătorul delegat va constata că instanța în cadrul căreia funcționează este competentă să soluționeze cererea de întrerupere, va dispune, printr-o *încheiere de ședință*, efectuarea unei expertize medico-legale, dosarul rămânând pe rolul său. Pentru un control adecvat asupra efectuării raportului de expertiză dispus este recomandat să se stabilească și un termen la care să se verifice stadiul efectuării expertizei, termen la care, dacă se impune, să se ia măsurile procesuale necesare.
4. Dacă la termenul stabilit potrivit pct. 3 se constată că s-a efectuat expertiza medico-legală și s-a depus la dosar raportul expertizei, judecătorul delegat, printr-o *încheiere finală cameră consiliu*, va dispune sesizarea instanței pentru soluționarea cauzei. Prin crearea unui document de tip final, precum *încheierea finală cameră de consiliu*, dosarul înregistrat potrivit art. 99 alin. (1) sau (2) ROIIJ se va contabiliza statistic, bineînțeles, după închiderea documentului final.
5. După ce judecătorul delegat cu executarea a dispus sesizarea instanței, se va înregistra un nou dosar, în temeiul art. 99 alin. (4) ROIIJ, care va fi repartizat completelor cărora le este asociat și obiectul *Întreruperea executării pedepsei/contestație (art.592 NCPP)*.

2. Emiterea MEA în situația în care, după deducere, pedeapsa cu închisoarea rămasă efectiv de executat este mai mică de 1 an

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

În situația în care, după deducere, pedeapsa cu închisoarea rămasă efectiv de executat este mai mică de 1 an nu se emite MEA.

Motivarea opiniei preliminare:

Potrivit dispozițiilor art. 89 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, în faza de executare, mandatul european de arestare (MEA) se emite de către judecătorul delegat cu executarea atunci când este necesară arestarea și predarea persoanei pentru punerea în executare a mandatului de executare a pedepsei detențiunii pe viață sau a închisorii ori pentru punerea în executare a hotărârii prin care s-a luat o măsură privativă de libertate.

Una dintre condițiile pentru emiterea MEA de către judecătorul delegat cu executarea atunci când se dorește punerea în executare a unui mandat de executare a unei pedepse privative

de liberate este cea referitoare la pedeapsa aplicată sau la restul rămas de executat, condiție prevăzută de art. 89 alin. (1) lit. d) pct. ii. din Legea nr. 302/2004, anume aceea ca pedeapsa aplicată sau restul de pedeapsă rămas de executat să fie detențiunea pe viață sau închisoarea de un an sau mai mare.

Textul anterior menționat conține două ipoteze de lucru: prima, când din pedeapsa aplicată nu a fost executată vreo fracție, urmând să fie pusă în executare pedeapsa în întregime, și a doua, când din pedeapsa aplicată a fost deja executată o fracție, urmând să fie pus în executare restul rămas.

În ambele ipoteze opțiunea legiuitorului este în sensul indicării unei durate minime de 1 an de zile a pedepsei privative de liberate aplicate ori a restului rămas de executat.

Această opțiune reprezintă o transpunere în legislația națională a dispozițiilor Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre și a Deciziei-cadru nr. 299/2009 de modificare a Deciziilor-cadru 2002/584/JAI, 2005/214/JAI, 2006/783/JAI, 2008/909/JAI și 2008/947/JAI, de consolidare a drepturilor procedurale ale persoanelor și de încurajare a aplicării principiului recunoașterii reciproce cu privire la deciziile pronunțate în absența persoanei în cauză de la proces, și a fost generată de necesitatea asigurării unei eficiențe a cooperării dintre statele membre UE, inclusiv din perspectiva unui raport convenabil între resursele (financiare, umane) investite și rezultatul obținut.

Acest raport a dus la alegerea unei limite de pedeapsă care a rămas efectiv să fie executată și sub care s-a considerat că nu este eficient ca statele să angajeze resursele impuse de mecanismul MEA. Faptul că pedeapsa ce a rămas de executat este cea efectiv neexecutată, obținută în urma scăderilor din pedeapsa aplicată a eventualelor perioade de arest preventiv, arest la domiciliu ori chiar de perioade executate din pedepsele concurente care alcătuiesc pedeapsa eventual rezultantă credem că reiese cu prisosință din claritatea textului art. 89 alin. (1) lit. d) pct. ii. din Legea nr. 302/2004.

Edificatoare în sprijinul opiniei noastre credem că este și analiza din perspectivă istorică a limitei necesare a pedepsei privative de libertate rămase efectiv de executat.

Astfel, în prima variantă a Legii nr. 302/2004, limita era prevăzută în art. 81 alin. (1) lit. b) și era fixată la minim 4 luni, textul legal având următorul cuprins: *pedeapsa sau măsura de siguranță privativă de libertate aplicată este de cel puțin 4 luni, dacă arestarea și predarea se solicită în vederea executării pedepsei sau a măsurii de siguranță privative de libertate.*

Prin Legea nr. 300/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 302/2004, limita în discuție a fost majorată la închisoarea de un an sau mai mare și s-a impus condiția ca această durată să fi rămas efectiv de executat, textul art. 88 alin. (1) lit. d) pct. ii. din Legea nr. 302/2004 în forma de după prima republicare fiind identic cu cel redat mai sus și care se regăsește actualmente, după a doua republicare a Legii nr. 302/2004, în art. 89 alin. (1) lit. d) pct. ii.

Este adevărat că limita minimă de pedeapsă rămasă efectiv de executat care justifică în legislația națională actuală emiterea MEA este mai ridicată decât cea prevăzută în art. 2 din Decizia-cadru nr. 2002/584/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, astfel cum a fost modificată prin Decizia-cadru 2009/299/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 26 februarie 2009, însă stabilirea unei limite superioare în legislația națională a fost justificată în Expunerea de motive care a însoțit proiectul de lege concretizat în Legea nr. 300/2013 prin necesitatea de

a transpune recomandările Comisiei referitoare la acordarea unei mai mari importanțe principiului proporționalității care trebuie să caracterizeze mecanismul de cooperare prin intermediul MEA, inclusiv prin evitarea utilizării acestui instrument, cu aferentul consum de resurse, în cazul unor pedepse minore.

La aceeași proporționalitate se referă și secțiunea 2.1.2. *Emiterea unui MEA în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță privative de libertate* din comunicarea Comisiei Europene din 28.9.2017 referitoare la *Manual privind emiterea și executarea unui mandat european de arestare*, secțiune potrivit căreia:

Un MEA poate fi emis în scopul executării unei pedepse sau a unei măsuri de siguranță de cel puțin patru luni [articolul 2 alineatul (1) din Decizia-cadru privind MEA]. Cu toate acestea, în situațiile în care rămâne de executat doar o perioadă scurtă de timp din pedeapsă, autoritățile judiciare competente sunt invitate să analizeze dacă emiterea unui MEA ar fi o măsură proporțională (a se vedea secțiunile 2.4 și 2.5).

La secțiunea 2.4 - *Proporționalitatea* din același Manual se arată următoarele:

Un MEA ar trebui să fie întotdeauna proporțional cu obiectivul urmărit. Chiar și atunci când circumstanțele cazului intră în domeniul de aplicare al articolului 2 alineatul (1) din Decizia-cadru privind MEA, autorităților judiciare emitente competente li se recomandă să analizeze dacă emiterea unui mandat european de arestare este justificată într-un caz dat.

Având în vedere consecințele grave pe care executarea unui MEA le are cu privire la libertatea persoanei în cauză și restricțiile la libera circulație, autoritățile judiciare emitente ar trebui, înainte de a decide, să evalueze o serie de factori pentru a stabili dacă emiterea unui MEA este justificată.

Ar putea fi luați în calcul în special următorii factori:

- (a) gravitatea infracțiunii (de exemplu, prejudiciul sau pericolul cauzat);*
- (b) eventuala sancțiune aplicată dacă persoana este găsită vinovată de săvârșirea infracțiunii în cauză (de exemplu, dacă ar fi o pedeapsă privativă de libertate);*
- (c) eventualitatea detenției în statul membru emitent după predare și*
- (d) interesele victimelor infracțiunii.*

În plus, autoritățile judiciare emitente competente ar trebui să analizeze dacă ar putea fi utilizate alte măsuri de cooperare judiciară în locul emiterii unui MEA. Alte instrumente juridice ale Uniunii de cooperare judiciară în materie penală prevăd alte măsuri care, în multe cazuri, sunt eficace, dar mai puțin coercitive (a se vedea secțiunea 2.5).

La un nivel mai general, verificarea proporționalității înainte de a emite un MEA poate consolida încrederea reciprocă între autoritățile competente ale statelor membre. Prin urmare, aceasta contribuie în mod semnificativ la o funcționare efectivă a MEA în întreaga Uniune.

Din secțiunea 2.5 - *Alte măsuri existente în temeiul unor instrumente juridice ale Uniunii de cooperare judiciară în materie penală*, a Manualului, în legătură cu alternativa la emiterea MEA în scopul executării unei pedepse privative de libertate definitive aplicate, sunt relevante următoarele dispoziții:

„Următoarele măsuri, în special, ar putea fi avute în vedere după faza judecării și a pronunțării pedepsei:

- (a) transferul executării unei pedepse privative de libertate în statul membru de rezidență al persoanei condamnate, pentru a fi executată de acest stat membru.”*

Mai precizăm și că punctul de vedere al Școlii Naționale de Grefieri trebuie apreciat prin prisma dispozițiilor art. 148 din ROIIJ, potrivit cărora *lucrările de punere în executare a hotărârilor penale se îndeplinesc la fiecare instanță de grefierul care funcționează la acest compartiment sub îndrumarea și controlul judecătorului-delegat.*

3. Revenirile în cazul MEA

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

În cazul în care au fost emise MEA de către judecătorul delegat, dacă acestea nu au fost executate, potrivit dispozițiilor art. 154 alin. (1) teza ultimă din ROIIJ, se vor efectua reveniri anuale la Inspectoratul General al Poliției Române - Centrul de Cooperare Polițienească Internațională. Suplimentar, atunci când MEA a fost trimis spre executare unui stat determinat, se vor cere lămuriri și de la autoritatea competentă să se pronunțe cu privire la executarea MEA.

Motivarea opiniei preliminare:

Revenirea reprezintă o lucrare de executare importantă, constând în trimiterea unei adrese către o autoritate căreia, anterior, i-au fost comunicate sau transmise acte de procedură, extrase de pe acestea sau date în legătură cu punerea în executare a hotărârilor judecătorești, în situația în care se constată că actele trimise de instanță nu au produs efectul scontat, prevăzut de lege (spre exemplu, mandatele de executare nu au fost executate; primirea titlurilor executorii care servesc la executarea cheltuielilor judiciare nu a fost confirmată). Scopul revenirilor este acela de a impulsiona activitatea de executare a dispozițiilor din hotărârile judecătorești în cazul în care se constată că lucrările de comunicare inițiale nu au avut efectul prevăzut de normele pertinente.

Revenirea este reglementată expres și destul de amplu în ROIIJ, inclusiv cu referire la situația emiterii unor MEA, dispozițiile art. 154 alin. 1 teza ultimă din ROIIJ prevăzând că, *dacă pe numele persoanelor condamnate care se sustrag de la executarea pedepsei închisorii au fost emise mandate europene de arestare și/sau mandate de urmărire internațională, se vor solicita anual informații Inspectoratului General al Poliției Române - Centrul de Cooperare Polițienească Internațională cu privire la stadiul punerii în executare a acestor acte.*

Din dispozițiile pertinente ale Legii nr. 302/2004 în forma ei actuală rezultă că MEA se emite, de regulă, atunci când se cunoaște exact statul în care se află persoana solicitată, dar nu este exclusă nici emiterea mandatului atunci când nu se cunoaște exact statul străin pe teritoriul căruia se află persoana solicitată.

În prima ipoteză, când MEA a fost emis cunoscându-se exact statul în care se află persoana solicitată, din dispozițiile art. 11 și ale art. 90 din Legea nr. 302/2004 rezultă că transmitere acestuia se face în mod direct, de către instanța emitentă (judecătorul delegat cu executarea de la instanța emitentă), către autoritatea judiciară străină competentă să execute MEA.

În cazul în care autoritatea solicitată competentă să execute MEA nu informează instanța emitentă despre executarea sau refuzul de executare ori despre stadiul procedurii și nici nu solicită informații prin mecanismul reglementat de art. 91 din Legea nr. 302/2004, este

necesar ca instanța emitentă a MEA să solicite lămuriri autorității solicitate. Aceste lămuriri îndeplinesc rolul unor reveniri.

Pe lângă lămuririle pe care instanța emitentă le cere autorității solicitate din statul membru UE de executare a MEA, art. 154 alin. (1) teza ultimă din ROIIJ obligă compartimentele de executări penale ale instanțelor să solicite, anual, Inspectoratului General al Poliției Române - Centrul de Cooperare Polițienească Internațională, informații cu privire la stadiul punerii în executare a acestor acte.

Bineînțeles, informațiile cu privire la stadiul punerii în executare a MEA se justifică sub și mai puternic cuvânt în ipoteza în care MEA a fost emis fără a se cunoaște concret statul membru UE pe teritoriul căruia se află persoana care face obiectul mandatului.

Concluzionând, în cazul în care au fost emise MEA de către judecătorul delegat, dacă acestea nu au fost executate, potrivit dispozițiilor art. 154 alin. (1) teza ultimă din ROIIJ, se vor efectua reveniri anuale la Inspectoratului General al Poliției Române - Centrul de Cooperare Polițienească Internațională. Suplimentar, atunci când MEA a fost trimis spre executare unui stat determinat, se vor cere lămuriri și de la autoritatea competentă să se pronunțe cu privire la executarea MEA.

4. Procedura de urmat în situația în care persoana fizică condamnată la pedeapsa amenzii penale nu o achită

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Instanța de executare este sesizată de către judecătorul delegat la compartimentul de executări penale pentru a se dispune executarea pedepsei amenzii prin muncă sau pentru înlocuirea cu închisoarea.

Motivarea opiniei preliminare:

Pe când Codul de procedură penală de la 1968 prevedea în art. 425 alin. (3) că, în caz de neîndeplinire a obligației de plată a amenzii de către condamnatul persoană fizică, instanța de executare comunica un extras de pe acea parte din dispozitiv care privește aplicarea amenzii organelor competente, în vederea executării amenzii potrivit dispozițiilor legale privind executarea silită a creanțelor fiscale și cu procedura prevăzută de aceste dispoziții, actualul Cod de procedură penală nu mai prevede o astfel de comunicare. Executarea silită a amenzii penale, prin intermediul organelor fiscale, se face, în noua procedură, numai cu referire la persoanele juridice condamnate (art. 26 din Legea nr. 253/2013).

Această nouă optică a legiuitorului este una logică în raport de modificările intervenite în materia aplicării și executării pedepsei amenzii odată cu intrarea în vigoare a Noului Cod penal și face mult mai facilă aplicarea dispozițiilor referitoare la înlocuirea amenzii penale în caz de neexecutare.

În același scop, în Noul Cod penal, legiuitorul a prevăzut stabilirea cuantumului amenzii prin sistemul zilelor-amendă (art. 61 C.pen.).

În cazul neexecutării amenzii penale de către condamnat, fie prin neplata integrală a amenzii, fie prin neplata unei sau a mai multor rate, în cazul în care amenda a fost eșalonată, judecătorul delegat va sesiza, potrivit art. 23 din Legea nr. 253/2013, instanța de executare în vederea executării amenzii penale prin muncă în folosul comunității (art. 64 C.pen.) sau a înlocuirii amenzii cu închisoarea (art. 63 C.pen.). În consecință, pe rolul instanței se va

înregistra un dosar având acest obiect, la sesizarea din oficiu - în concret a judecătorului delegat.

Cooperare judiciară internațională în materie penală

1. Citarea părții sau persoanei vătămate aflată în stare de detenție într-un penitenciar din străinătate

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Citarea persoanei la locul de deținere, chiar în măsura în care aceasta își exprimă acordul pentru judecarea cauzei în lipsă, nu este suficientă pentru a permite instanței să pășească la judecarea cauzei. De aceea, citarea se poate suplini prin alte acte procesuale, cum ar fi cererea de asistență judiciară internațională.

Motivarea opiniei preliminare:

Pentru soluționarea justă a problemei de drept, se impune să realizăm, mai întâi, câteva delimitări conceptuale. În primul rând, se impune să facem diferența între cele două sintagme „cooperare judiciară internațională în materie penală” și „asistență judiciară (internațională) în materie penală”. Din analiza Legii nr. 302/2004, observăm că legiuitorul român nu a oferit definiții pentru aceste două sintagme (art. 2), însă, le-a diferențiat indicând că asistența judiciară în materie penală este una din formele de cooperare judiciară în materie penală, fiind menționată expres în dispozițiile art. 1 alin. (1) lit. f). Rezultă că între cele două concepte există un raport de la parte (asistența judiciară în materie penală) la întreg (cooperarea judiciară internațională în materie penală).

În al doilea rând, subliniem că situația premisă pusă în discuție are în vedere acele cazuri în care *pentru comunicarea citației nu este necesar să se formuleze o cerere de asistență reciprocă în materie penală, deci când citarea se poate realiza direct prin poștă către destinatar*, prin raportare la cuprinsul principalelor instrumente juridice internaționale, în special cele adoptate la nivelul Uniunii Europene. Se impune această delimitare întrucât, potrivit dispozițiilor legii speciale române, asistența judiciară în materie penală se poate realiza și prin comisie rogatorie internațională: comunicarea de documente sau dosare, respectiv prin notificarea actelor de procedură care se întocmesc ori se depun într-un proces penal [art. 174 alin. (1) lit. c), art. 171 lit. d), art. 197 și art. 200 din Legea nr. 302/2004].

De asemenea, considerăm că pentru rezolvarea problemei prezintă relevanță locul citării și scopul citării. *Locul unde se transmite citația* prezintă importanță pentru o reală încunoștințare a părților despre termenul de judecată. De aceea, legea prevede mai multe locuri unde poate fi citată o persoană, în funcție și de situațiile posibile în care s-ar afla, cu mențiunea că reglementările privind citarea trebuie aplicate în totalitate și interpretate în mod sistematic.

Potrivit art. 259 alin. (9) C. proc. pen., dacă suspectul sau inculpatul locuiește în străinătate, citarea se face, pentru primul termen, potrivit normelor de drept internațional penal aplicabile în relația cu statul solicitat, în condițiile legii. În absența unei asemenea norme sau în

cazul în care instrumentul juridic internațional aplicabil o permite, citarea se face prin scrisoare recomandată.

Art. 259 alin. 9 C. proc. pen. stabilește, ca regulă generală pentru situația în care persoana citată nu domiciliază sau nu are reședința pe teritoriul României, că inculpatul se citează la adresa unde „locuiește în străinătate”, ceea ce implică adresa efectivă din momentul citării. *Totuși, potrivit art. 259 alin. 7 C. proc. pen., persoanele private de libertate se citează la locul de deținere. Instanța este obligată să citeze persoanele deținute la locul de deținere, chiar dacă persoana citată execută o pedeapsă în străinătate. În acest sens a stabilit și practica judiciară.*

Nu trebuie creată o situație de discriminare între persoanele deținute în penitenciarele din România și cele din afara României. Persoana care este deținută în străinătate urmează a fi citată la locul de deținere, întrucât o diferență de tratament juridic nu se justifică. *Fără îndoială, dispozițiile legale naționale privind aducerea obligatorie la judecată a inculpatului aflat în stare de deținere, sunt aplicabile numai pentru situațiile în care el este deținut pe teritoriul României, pentru că numai atunci este legal posibilă aducerea sa la judecată din dispoziția instanței.*

Este de netăgăduit că citarea este *actul procedural scris și individual prin care o persoană este chemată în fața unui organ de urmărire penală sau a unei instanțe de judecată, la o anumită dată, sub prevederea unei sancțiuni în caz de neprezentare.* Dar starea de detenție a persoanei reprezintă o imposibilitate obiectivă pentru acea persoană să se înfățișeze personal la proces. Din această perspectivă, efectuarea procedurii de citare duce la întârzierea inutilă a actului de judecată.

În concluzie, citarea persoanei la locul de deținere, chiar în măsura în care aceasta își exprimă acordul pentru judecarea cauzei în lipsă, nu este suficientă pentru a permite instanței să pășească la judecarea cauzei. *De aceea, apreciem că citarea se poate suplini prin alte acte procesuale.*

În acest sens, soluționarea problemei depinde, în opinia noastră, de instrumentele juridice internaționale avute la dispoziție de instanță pentru a asigura garantarea dreptului la apărare al persoanei aflate în stare de deținere într-un alt stat.

Dacă starea de deținere are doar caracter temporar, tranzitoriu [de exemplu deținerea este consecința judecării unui cereri de extrădare sau a unui mandat european de arestare] este rezonabil a întârzia efectuarea actelor ce nu reclamă urgență până la predarea inculpatului către statul român.

Dacă predarea sau transferarea temporară a persoanei nu este posibilă sau predarea a fost amânată, pentru asigurarea garanțiilor procesuale ale dreptului la apărare poate fi realizată prin alte instrumente juridice, precum audierea prin videoconferință sau, dacă acest lucru nu este posibil, audierea prin comisie rogatorie, în măsura în care convenția de asistență juridică cu statul solicitat nu interzice expres această modalitate de asistență.

În cazul în care în cauză este lipsă de procedură (procedura de citare nu ar fi îndeplinită ab initio), *înfățișarea persoanei vătămate sau părții nelegal citate în instanță*, în persoană sau prin reprezentant (în cazul persoanelor juridice), ori prin avocat ales sau avocat din oficiu (dacă acesta din urmă a luat legătura cu partea reprezentată) acoperă orice nelegalitate survenită în procedura de citare [art. 353 alin. (1) teza finală C. proc. pen.]. De asemenea, se consideră că este prezent și inculpatul privat de libertate care, cu acordul său și în prezența apărătorului ales sau numit din oficiu și, după caz, a interpretului, participă la judecată prin videoconferință, la locul de deținere [art. 364 alin. 1 teza finală C. proc. pen.].

Potrivit art. 178 alin. 11 din Legea nr. 302/2004, declarațiile suspectului sau ale inculpatului, ale celorlalte părți în procesul penal sau ale expertului, care se află în străinătate, pot fi luate prin videoconferință ori de câte ori este inoportun sau *imposibil pentru ca acea persoană să se înfățișeze personal pe teritoriul României. Este considerată în imposibilitatea de a se înfățișa personal pe teritoriul României și persoana aflată în detenție pe teritoriul altui stat.*

Așadar, audierea prin videoconferință constituie o măsură alternativă aptă să suplinească absența fizică a inculpatului din instanță cu asigurarea plenitudinii drepturilor procesuale. Dacă procedura se desfășoară prin videoconferință, inculpatul poate formula cereri, ridica excepții și pune concluzii pe tot parcursul fazei de judecată. Autoritatea judiciară a statului membru solicitat *transmite o citație persoanei care urmează să apară în instanță în conformitate cu dreptul național, persoana deținută fiind astfel încunoștințată despre termenul din dosarul în care a fost dispusă audierea prin videoconferință.*

De asemenea, instanța poate solicita transferul temporar al acestuia în vederea participării la procesul penal; transferul are un caracter provizoriu și este realizat în vederea participării inculpatului la procesul penal din România.

2. Modalitatea de înregistrare a cererilor de asistență judiciară privind comunicare a actelor de procedură formulate de un alt stat

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

Cererile privind comunicarea actelor de procedură atunci când România este stat solicitat se soluționează pe cale administrativă nefiind necesară întocmirea unui dosar și implicit pronunțarea unei hotărâri care prin care să se constate efectuarea procedurii de comunicare.

Motivarea opiniei preliminare:

Pentru justa soluționare a acestei probleme de drept trebuie pornit de la necesitatea interpretării sistematice și teleologice a normelor care o reglementează.

Astfel, modalitatea de cooperare judiciară în materie penală sub forma cererilor de asistență judiciară privind comunicarea actelor de procedură formulate de un alt stat este reglementată primar prin dispozițiile art. 254 și 255 din Legea nr. 302/2004, care nu cuprind însă, reguli referitoare la modalitatea de înregistrare/soluționare a unor astfel de cereri.

Nici din punct de vedere regulamentar nu există dispoziții specifice înregistrării/soluționării cererilor de asistență judiciară în materie penală constând în comunicarea actelor procedurale, făcându-se referiri doar la activitatea de notificare sau comunicare în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, cererile având acest obiect soluționându-se pe cale administrativă (art. 37 din ROIIJ).

În conformitate cu prev. art. 255 din Legea nr. 302/2004 comunicarea actelor de procedură poate fi efectuată prin simpla lor transmitere către destinatar iar dovada comunicării se face printr-un document datat și semnat de destinatar sau printr-o declarație a autorității judiciare române solicitate, constatând faptul comunicării, forma și data efectuării comunicării.

În speță, asistența judiciară internațională constă în aceea că instanța română îndeplinește procedura de comunicare, pe teritoriul României, a actului procedural emis de un

alt stat, activitatea rezumându-se la comunicarea actului și transmiterea documentului care atestă fie comunicarea fie imposibilitatea comunicării respectivul act, statului solicitant.

Fiind vorba despre o activitate efectuată în materie penală, pe teritoriul României, cadrul legal general este reprezentat de Codul de procedură penală și, neexistând dispoziții speciale contrare considerăm că modalitatea de citare ori comunicare a actelor de procedură în materie penală, în cazul de față, are sediul materiei în dispozițiile art. 257-267 C. proc. pen.

Conform dispozițiilor art. 262 C. proc. pen. dovada de primire a citației trebuie să cuprindă numărul dosarului, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței care a emis citația, numele, prenumele și calitatea persoanei citate, precum și data pentru care este citată. De asemenea, trebuie să cuprindă data înmânării citației, numele, prenumele, calitatea și semnătura celui care înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și semnăturii persoanei căreia i s-a înmănat citația, precum și arătarea calității acesteia.

Ori de câte ori, cu prilejul predării, afișării sau transmiterii electronice a unei citații se încheie un proces-verbal, acesta va cuprinde în mod corespunzător și mențiunile prevăzute la alin. (1). În situația în care citarea se realizează prin intermediul poștei electronice sau prin orice alt sistem de mesagerie electronică, la procesul-verbal se atașează, dacă este posibil, dovada transmiterii acesteia.

Coroborând dispozițiile art. 255 din Legea nr. 302/2004 cu dispozițiile art. 262 C. proc. pen. se constată că exigențele privind comunicarea actelor de procedură sunt satisfăcute prin întocmirea dovezii de primire și a procesului verbal de înmânare (dovada comunicării se face printr-un document datat și semnat de destinatar sau printr-o declarație a autorității judiciare române solicitate, constatând faptul comunicării, forma și data efectuării comunicării), întocmirea unei încheieri care să aibă un conținut identic cu cel al procesului verbal de predare ori dovezii de primire, apărând ca nejustificată.

Mai mult decât atât, Nomenclatorul de obiecte ECRIS, stabilit prin Hotărârea nr. 609/07.06.2016 a CSM – Secția pentru judecători, nu conține un obiect dedicat Comunicării actelor de procedură, conform art. 254 din Legea nr. 302/2004. În schimb, regăsim în Nomenclator 6 obiecte din sfera Legii nr. 302/2004, după cum urmează: *arestare provizorie în vederea extrădării (Legea 302/2004)*; *cerere de transfer de procedură în materie penală (Legea 302/2004)*; *extrădare activă (Legea 302/2004)*; *extrădare pasivă (Legea 302/2004)*; *ordine de indisponibilizare și ordine de suspendare (Legea 302/2004)*; *recunoașterea hotărârilor penale sau a altor acte judiciare străine (Legea 302/2004)*. Astfel, CSM nu a preconizat înregistrarea unui dosar în cazul depunerii unei cereri de comunicare acte de procedură conform art. 254 din Legea nr. 302/2004, astfel că lipsa obiectului face imposibilă înregistrarea unui astfel de dosar în sistemul informatic. Într-adevăr, aplicația ECRIS preia nomenclatorul obiectelor stabilit de CSM și nu pot fi înregistrate decât dosare al căror obiect figurează în ECRIS, alegerea unui obiect principal fiind o condiție pentru realizarea operației de înregistrare a unui dosar în sistem informatic.

Din analiza textelor de lege incidente în materie se poate trage concluzia că activitatea de comunicare a actelor procedurale nu este una judiciară/jurisdicțională, instanța de judecată prestând o activitate pur administrativă.

Așa cum am amintit, un argument în plus în favoarea soluționării pe cale administrativă a unor astfel de cereri este reprezentat și de dispozițiile art. 37 din ROIIJ care reglementează procedura de urmat în cazul asistenței judiciare internaționale în materie civilă și comercială,

astfel încât, pentru identitate de rațiune, considerăm că și în materie penală este recomandabilă soluționarea pe cale administrativă a cererilor de asistență judiciară constând în comunicarea actelor procedurale.

3. Modalitatea de închidere a dosarului având ca obiect audierea martorilor prin comisie rogatorie internațională (întocmirea unui proces-verbal sau a unei încheieri)

Opinia preliminară a formatorilor SNG:

În situația în care obiectul comisiei rogatorii internaționale îl reprezintă audierea martorilor de către autoritatea judiciară română este necesară formarea unui dosar și pronunțarea unei încheieri pentru închiderea acestuia.

Motivarea opiniei preliminare:

Pentru a determina dacă este necesară pronunțarea unei încheieri în situația în care instanța este sesizată cu o cerere de audiere a martorilor prin comisie rogatorie internațională trebuie stabilit specificul activității desfășurate de judecătorul național în cadrul acestei proceduri, respectiv dacă această activitate este una judiciară/jurisdicțională ori una pur administrativă.

În conformitate cu dispozițiile art. 230 din Legea nr. 302/2004, comisia rogatorie internațională în materie penală este acea formă de asistență judiciară care constă în împuternicirea pe care o autoritate judiciară dintr-un stat o acordă unei autorități din alt stat, mandatată să îndeplinească, în locul și în numele său, unele **activități judiciare** privitoare la un anumit proces penal.

Considerăm că dispozițiile care reglementează comisia rogatorie internațională se completează cu cele din Codul de procedură penală incidente în materie, respectiv art. 200 C. proc. pen.

Acest considerent reiese din formularea art. 231 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 care se referă la posibilitatea autorității judiciare române să cenzureze cererea statului solicitant ca martorii să depună jurământul, în situațiile în care legea română se opune.

Astfel, din analiza art. 200 C. proc. pen., cu referire la audierea martorilor prin comisie rogatorie, constatăm că instanța care o efectuează poate adresa și alte întrebări martorilor decât cele stabilite de organul judiciar care a dispus comisia, activitatea primeia nerezumându-se doar la o intermediere instituțională, rolul activ pe care îl poate îndeplini ducându-ne cu gândul că funcția îndeplinită nu este una pur administrativă ci capătă valențe judiciare/jurisdicționale.

Mai mult, în Legea nr. 302/2004 există referiri la pronunțarea unei încheieri cu ocazia audierii martorilor de către instanța română, art. 245 alin. (3) statuând că „**Încheierea instanței**, precum și declarația scrisă a martorului sau expertului se vor comunica statului solicitant pe una dintre căile prevăzute la art. 11 sau 12.”

Există cazuri în care, aceeași lege face vorbire despre întocmirea unui proces –verbal, însă doar când este vorba despre o implicare aproape inexistentă, din punct de vedere judiciar, a instanței române, aceasta doar asistând la audierea martorilor, respectiv atunci când audierea se face de către autoritatea judiciară a statului solicitant (audierea martorilor prin videoconferință prev. de art. 235). Într-o astfel de situație instanța română „...întocmește un proces-verbal în care se consemnează data și locul audierii, identitatea persoanei audiate, informații privind depunerea jurământului și condițiile tehnice în care audierea s-a desfășurat.

Procesul-verbal se transmite autorității judiciare competente a statului solicitant” [art. 235 alin. (7)].

Față de cele de mai sus, se poate reține că soluționarea pe cale administrativă a unei cereri ori întocmirea unui proces-verbal în care sunt consemnate anumite aspecte se găsesc în strânsă legătură cu tipul activității desfășurate de judecătorul național, respectiv atunci când aceasta este pur administrativă (cum este spre exemplu și cea reglementată de art. 37 din ROIIJ) și nu este vorba despre o activitate care are, mai degrabă valențe judiciare/jurisdicționale.

Din punct de vedere tehnic, raportându-ne la dispozițiile art. 94 alin. (1) din ROIIJ, reiese că orice act de sesizare a instanței trebuie să primească dată certă și număr din aplicația ECRIS, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Analizând textelor legale și regulamentare incidente, nu am identificat o excepție de la această regulă în cazul asistenței judiciare internaționale având ca obiect audierea martorilor de către instanța română prin comisie rogatorie internațională.

De asemenea observăm că odată înregistrată cererea în programul ECRIS, este obligatorie închiderea dosarului cu un document final, acesta fiind, potrivit art. 131 alin. (6) din Regulament, „Hotărâre”.

Putem astfel ajunge la concluzia că este necesară pronunțarea unei încheieri în speța de față, procesul-verbal neîndeplinind exigențele cerute de regulament pentru închiderea dosarului.

Menționăm de asemenea că închiderea dosarului printr-un document de tip final prezintă importanță și din punct de vedere statistic, în caz contrar dosarul creat fiind contabilizat în statistică ca intrat, dar nu și soluționat, cu consecințe asupra rapoartelor statistice care iau în considerare data închiderii documentului de tip final.